

# **Geconsolideerde jaarrekening 2017**

**Bernhoven B.V.**

**INHOUDSOPGAVE**

**Pagina**

**5.1 Jaarrekening 2017**

5.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2017	4
5.1.2	Geconsolideerde resultatenrekening over 2017	5
5.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017	6
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	7
5.1.5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2017	19
5.1.6	Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	31
5.1.7	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	32
5.1.8	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	33
5.1.9	Overzicht langlopende schulden ultimo 2017	34
5.1.10	Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2017	38
5.1.11	Enkelvoudige balans per 31 december 2017	47
5.1.12	Enkelvoudige resultatenrekening over 2017	48
5.1.13	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening	49
5.1.14	Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2017	50
5.1.15	Enkelvoudig mutatieoverzicht immateriële vaste activa	61
5.1.16	Enkelvoudig mutatieoverzicht materiële vaste activa	62
5.1.17	Enkelvoudig mutatieoverzicht financiële vaste activa	63
5.1.18	Overzicht langlopende schulden ultimo 2017 (enkelvoudig)	64
5.1.19	Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2017	65
5.1.20	Vaststelling en goedkeuring	69

**5.2 Overige gegevens**

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	72
5.2.2	Nevenvestigingen	72
5.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	73

## **5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING**

## 5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2017  
(na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-17	31-dec-16
		€	€
<b>ACTIVA</b>			
<b>Vaste activa</b>			
Immateriële vaste activa	1	7.580.114	7.786.888
Materiële vaste activa	2	119.525.036	125.431.228
Financiële vaste activa	3	1.447.532	1.462.834
Totaal vaste activa		128.552.682	134.680.950
<b>Vlottende activa</b>			
Vorraden	4	1.732.729	1.497.723
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	673.992	896.337
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	0	0
Debiteuren en overige vorderingen	7	48.598.195	41.893.562
Liquide middelen	8	12.850.128	18.544.433
Totaal vlottende activa		63.855.044	62.832.055
<b>Totaal activa</b>		<b>192.407.726</b>	<b>197.513.005</b>
<b>PASSIVA</b>			
<b>Groepsvermogen</b>			
(Geplaatst) kapitaal	9	2.501.649	412.887
Statutaire reserves		24.256.985	0
Algemene en overige reserves		426.947	24.428.178
Totaal groepsvermogen		27.185.581	24.841.065
<b>Vorzieningen</b>	10	10.032.753	13.424.011
<b>Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)</b>	11	109.267.844	114.352.497
<b>Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)</b>			
Overige kortlopende schulden	12	45.921.547	44.895.432
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		45.921.547	44.895.432
<b>Totaal passiva</b>		<b>192.407.726</b>	<b>197.513.005</b>

## 5.1.2 GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2017

	Ref.	<u>2017</u> €	<u>2016</u> €
<b>BEDRIJFSOPBRENGSTEN:</b>			
Opbrengsten zorgprestaties	16	195.153.766	191.789.816
Subsidies	17	3.498.645	2.604.564
Overige bedrijfsopbrengsten	18	7.093.605	11.556.828
<b>Som der bedrijfsopbrengsten</b>		<u>205.746.016</u>	<u>205.951.208</u>
<b>BEDRIJFSLASTEN:</b>			
Personeelskosten	19	116.965.565	120.862.031
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	20	10.255.951	9.913.122
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	21	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	22	1.888.897	3.057.689
Overige bedrijfskosten	23	67.854.140	61.847.256
<b>Som der bedrijfslasten</b>		<u>196.964.553</u>	<u>195.680.098</u>
<b>BEDRIJFSRESULTAAT</b>		8.781.463	10.271.110
Financiële baten en lasten	24	-6.549.098	-6.233.692
Resultaat deelnemingen	25	112.152	-144.026
<b>RESULTAAT BOEKJAAR</b>		<u><u>2.344.516</u></u>	<u><u>3.893.392</u></u>

**RESULTAATBESTEMMING***Het resultaat is als volgt verdeeld:*

	<u>2017</u> €	<u>2016</u> €
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene / overige reserves	2.344.516	3.893.392
	<u><u>2.344.516</u></u>	<u><u>3.893.392</u></u>

## 5.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	Ref.	2017		2016
		€	€	€
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>				
Bedrijfsresultaat			8.781.463	10.271.110
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	20, 21	10.247.862	9.913.122	
- mutaties voorzieningen	10	-3.391.258	3.339.656	
- overige mutaties eigen vermogen		0	-88.772	
			6.856.604	13.164.006
Veranderingen in werkkapitaal:				
- voorraden	4	-235.006	-252.790	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	222.345	-143.490	
- vorderingen	7	-6.704.633	-4.325.772	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	0	1.701.753	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	12	1.026.115	-14.737.121	
			-5.691.179	-17.757.420
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			9.946.888	5.677.696
Ontvangen interest	24	3.227	702.637	
Betaalde interest	24	-6.552.325	-6.936.329	
			-6.549.098	-6.233.692
<b>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</b>			3.397.790	-555.996
<b>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>				
Investerings materiële vaste activa	2	-3.307.764	-5.605.320	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	0	3.429.990	
Investerings immateriële vaste activa	1	-827.132	-4.471.480	
Desinvesteringen immateriële vaste activa	1	0	2.254.985	
Aflossing leningen u/g	3	127.454	0	
Investerings in overige financiële vaste activa	3	0	-143.580	
Overige mutaties financiële vaste activa	3	0	127	
<b>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>			-4.007.442	-4.535.278
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</b>				
Nieuw opgenomen leningen	11	0	4.500.000	
Aflossing langlopende schulden	11	-5.084.653	-9.656.870	
Kortlopend bankkrediet	11	0	0	
<b>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</b>			-5.084.653	-5.156.870
<b>Mutatie geldmiddelen</b>			<u>-5.694.305</u>	<u>-10.248.144</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari	8		18.544.433	28.792.577
Stand geldmiddelen per 31 december	8		12.850.128	18.544.433
Mutatie geldmiddelen			-5.694.305	-10.248.144

**Toelichting:**

De overige vorderingen zijn gestegen door een vordering ten aanzien van de transitierегeling. De voorzieningen zijn afgenomen door aanwending van voorzieningen ten behoeve van de reorganisatie en DROOM strategie. De ontvangen intrest in vorig boekjaar betrof een eenmalige teruggaaf van de belastingdienst.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### 5.1.4.1 Algemeen

#### **Algemene gegevens en groepsverhoudingen**

Bernhoven B.V. is een algemeen ziekenhuis, statutair gevestigd te Uden, op het adres Nistelrodeseweg 10, 5406 PT te Uden en is geregistreerd onder KvK-nummer 17120496. Per 1 april 2017 is Stichting Ziekenhuis Bernhoven omgezet van een stichtingsvorm naar een BV-vorm.

Zorginstellingen "Bernhoven B.V.", "Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Ziekenhuis Bernhoven" en "Stichting Zelfstandig Behandelcentrum Bernhoven" behoren tot het Bernhoven-concern. Aan het hoofd van deze groep staat Bernhoven B.V. te Uden. De jaarrekeningen van de genoemde zorginstellingen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Bernhoven-concern te Uden met uitzondering van Stichting Zelfstandig Behandelcentrum Bernhoven. Laatstgenoemde is niet meegenomen in de consolidatie omdat er geen financiële mutaties zijn.

#### **Verslaggevingsperiode**

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

#### **Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening**

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW), de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 655, Titel 9 BW2 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

#### **Continuïteitsveronderstelling**

Bernhoven heeft strategische afspraken gemaakt met zorgverzekeraars rondom de DROOM strategie, welke een grote mate van comfort geven over de omzet voor de komende jaren. Daarnaast heeft begin 2018 langdurige herfinanciering plaatsgevonden in samenwerking met het bankenconsortium met voor beide partijen passende financieringsvoorwaarden. Het directiecomité van Bernhoven concludeert op basis van deze argumenten dat de jaarrekening terecht is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

#### **Vergelijking met voorgaand jaar**

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

#### **Gebruik van schattingen**

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal schattingen en veronderstellingen:

#### **Garantieregeling kapitaalslasten**

Bernhoven heeft in 2017 bij de NZa een verzoek ingediend in het kader van de 'Garantieregeling Kapitaalslasten'. De omvang ervan is door Bernhoven bepaald overeenkomstig het NZa-formulier 'Aanvraag suppletie garantieregeling kapitaallasten 2013'. Met invorderingsrente is voorzichtigheidshalve geen rekening gehouden. Bernhoven is in afwachting van een definitieve toekenning. In afwijking van voorgaande boekjaren is omwille van mogelijke verschillen in interpretatie van de regeling in het jaar 2017 een bedrag van € 4 mln als voorziening opgenomen.

#### 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

##### **Consolidatie**

In de geconsolideerde jaarrekening van zorginstelling Bernhoven B.V. zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de zorginstelling als de geconsolideerde maatschappijen van de zorginstelling. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van zorginstelling Bernhoven B.V. Gegevens van geconsolideerde maatschappijen die andere grondslagen hanteren, zijn omgerekend naar de grondslagen van de rechtspersoon. Alleen wegens gegronde en in de toelichting vermelde redenen zijn in de geconsolideerde jaarrekening afwijkende grondslagen gehanteerd.

*Overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen:*

Naam	Eigen vermogen	Resultaat	Eigendom	Zeggenschap
Bernhoven B.V. (groepshoofd) te Bernheze St. Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Ziekenhuis Bernhoven te Bernheze	428.596	510.676	N.v.t.	Volledig

Op grond van artikel 7, lid 4 van regeling verslaggeving WTZi is de volgende stichting buiten de consolidatie gebleven: "Ziekenhuis Bernhoven Helpt" te Veghel.

##### **Verbonden rechtspersonen**

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in paragraaf consolidatie, evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd. Verder is Stichting Bernhoven aan te merken als een verbonden partij.

Bernhoven heeft in het boekjaar zorgprestaties geleverd onder normale marktvoorwaarden aan Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Bernhoven. De Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht van Bernhoven vormen tevens de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht van het Diagnostisch Centrum en het Zelfstandig Behandelcentrum.

De stichting heeft de volgende verbonden stichtingen en vennootschappen die niet in de consolidatie betrokken zijn.

- Coöperatie ZANOB U.A. te 's-Hertogenbosch. ZANOB verschaft op locatie in ziekenhuizen en andere instellingen farmaceutische zorg, ingebed in de organisatie, als ware de apotheek onderdeel van het ziekenhuis of de instelling. Bernhoven heeft een beperkte mate van zeggenschap in de coöperatie. Het bedrag van het eigen vermogen en het resultaat bedragen volgens de laatst vastgestelde jaarrekening over 2016: € 54.509 resp.

€ 202.894. Bernhoven koopt haar medicijnen in tegen netto inkoopprijs zonder toeslag en neemt dienstverlening af. Het totaalbedrag van transacties bedraagt op jaarbasis afgerond 17,5mln.

- MediRisk te Utrecht verzekert ziekenhuizen en andere zorgorganisaties voor het risico van medische aansprakelijkheid, behandelt schadeclaims en werkt samen met de leden actief aan het voorkomen van schade. Bernhoven neemt deel aan deze verzekeraar en is uit dien hoofde verplicht tot het doen van stortingen ten behoeve van het op peil houden van het eigen vermogen van de verzekeraar. De stortingen worden toegelicht bij de toelichting op de financiële vaste activa. Bernhoven heeft zeer beperkte zeggenschap. De laatst vastgestelde jaarrekening van 2016 bevat een eigen vermogen van afgerond € 29,3mln en een resultaat afgerond van minus € 0,5mln. Het totaalbedrag van transacties bedraagt op jaarbasis afgerond € 420.000.

- Dialysecentrum Ravenstein B.V. te Ravenstein is een initiatief van het Jeroen Bosch ziekenhuis, ziekenhuis Bernhoven, Omale en de maatschappen Interne Geneeskunde van beide ziekenhuizen. Het Dialysecentrum behandelt dialysepatiënten. Stichting Bernbosch behartigt de belangen van Dialysecentrum Ravenstein B.V. naar de zorgverzekeraars. Bernhoven heeft een minderheidsbelang van 28% in Dialysecentrum Ravenstein B.V. en neemt deel aan het bestuur van Stichting Bernbosch. De laatst vastgestelde jaarrekening bevat een vermogen van € 1.065.236 en een resultaat van € 374.616.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### 5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

#### **Activa en passiva**

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van zorginstelling Bernhoven B.V.

#### 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

##### *Immateriële en materiële vaste activa*

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Omschrijving	Afschr. %
- Consessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	20%
- Goodwill	6,7%
- Grond	0%
- Bedrijfsgebouwen	2-5%
- Installaties	5%
- Verbouwingen	5%
- Onderhanden projecten	0%
- Inventaris	10-20%
- Automatisering	15-20%

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### ***Financiële vaste activa***

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, waarbij ook leningen aan deze deelneming worden betrokken (netto-investering), wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel opgenomen tegen reële waarde. De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het kopje Financiële Instrumenten. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

### ***Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen***

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

### ***Vervreemding van vaste activa***

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen directe opbrengstwaarde.

### ***Voorraden***

Voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van een voorziening voor incurantheid, of tegen lagere opbrengstwaarde.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### ***Financiële instrumenten***

In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: Financiële activa, Verstrekte Leningen en overige vorderingen, Liquide Middelen, Investerings in Eigen Vermogen instrumenten, Overige financiële verplichtingen (langlopende en kortlopende schulden) en Derivaten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Derivaten die liggen besloten in een basiscontract ('embedded derivaten') worden altijd gescheiden van het basiscontract wanneer:

- er geen nauw verband bestaat tussen de economische kenmerken en risico's van het derivaat enerzijds en het basiscontract anderzijds;
- een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat; en
- het samengestelde instrument niet tegen reële waarde wordt gewaardeerd met waardeveranderingen in het resultaat.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingmodellen en waarderingstechnieken. Hierbij wordt gebruikgemaakt van recente gelijksoortige 'at arm's length'-transacties, van de DCF-methode (contante waarde van kasstromen) en/of van optiewaarderingsmodellen, rekening houdend met specifieke omstandigheden.

### **Verstrekte leningen en overige vorderingen**

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### **Algemeen**

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt in lijn met haar treasurybeleid en -statuut niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of

### **Afgeleide financiële instrumenten en hedge accounting**

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast, vindt eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst- en verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening.

Derivaten, in de vorm van renteswaps, worden door Bernhoven ingezet om variabele rentelasten in langlopende financieringen proportioneel om te zetten in een vaste rentelast. Bernhoven documenteert de hedgerelaties in generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit. Bernhoven dekt daarmee het risico van een rentestijging af maar beperkt daarmee ook het mogelijke rentevoordeel bij een rentedaling. Bernhoven toetst periodiek de effectiviteit van de ingezette derivaten. Dit kan gebeuren door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie, en / of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie. Indien er een indicatie voor ineffectiviteit is, bepaalt Bernhoven dit eventueel ineffectieve deel door middel van een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting. De eventuele ineffectiviteit wordt verwerkt via de winst- en verliesrekening.

De hedge strategie zoals toegepast in het boekjaar en voorgaande boekjaren is effectief gebleken en aan de doelstelling waarvoor de afgeleide financiële instrumenten zijn ingezet wordt voldaan. De weergegeven reële waarde van de renteswaps in de jaarrekening betreft een overgenomen berekening gemaakt door de tegenpartijen, te weten de Rabobank en de ING Bank.

### **Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (en DBBC's)**

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### **Vorderingen**

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. De vervolwaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Van alle vorderingen wordt op iedere verslagdatum beoordeeld of er objectieve aanwijzingen bestaan dat sprake is van een bijzondere waardevermindering als gevolg van een gebeurtenis die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van de vordering. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening en worden tot uitdrukking gebracht in een voorzieningsrekening voor leningen en vorderingen. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief wordt verantwoord in de resultatenrekening door middel van oprenting van het actief.

### **Liquide middelen**

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

### **Voorzieningen (algemeen)**

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen tenzij anders aangegeven. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

### **Voorziening persoonlijk budget levensfase (toerekening aan jaren)**

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO-verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet is 1,91% (2016: 1,5%) en de looptijd is maximaal 2 jaar.

### **Voorziening uitgestelde beloningen**

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen voor 12,5 jaar, 25 jaar, 40 jaar dienstverband en de uitkering bij pensionering. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren (jubileum)uitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd en is aangepast aan de actuele wettelijke pensioenleeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet is 1,91% (2016: 1,5%) en de looptijd is maximaal 40 jaar.

#### 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

##### *Voorziening frictiekosten, langdurig zieken en voorziening reorganisatie*

De voorziening frictiekosten is opgenomen naar aanleiding van de reorganisatie welke ontstond uit het samenvoegen van twee locaties naar één. Het betreft een inschatting van de kosten welke samenhangen met het door alle benodigde partijen bekrachtigd sociaal plan. Met de voorziening worden afvloeiingsregelingen gefinancierd, waaronder kosten voor outplacement, vergoedingen verstrekt in het kader van vaststellingsovereenkomsten, verstrekte wachtgeldregelingen en eventuele juridische kosten. De reorganisatie is in de jaren 2012 tot en met 2017 voor een groot deel geëffectueerd. De voorziening is niet contant gemaakt.

De voorziening langdurig zieken bevat kosten voor loondoorbetaling, verwachte transitievergoedingen en bijkomende kosten voor outplacement en juridische ondersteuning voor langdurig zieke medewerkers. De voorziening is niet contant gemaakt.

Naar aanleiding van de DROOM strategie is een nieuw ontwerp voor de organisatie ontwikkeld. In 2015 heeft de vereiste communicatie plaatsgevonden met de OR. Met de implementatie van het nieuwe ontwerp is gestart in de loop van 2016 en zal naar verwachting voleindigd worden in 2018. De kosten van personele reductie zijn geschat en voorzien in de reorganisatievoorziening. Deze bestaan uit tijdelijke loondoorbetalingen conform sociaal plan en toe te kennen transitievergoedingen. De verwachte maximale looptijd van de reorganisatie en de voorziening bedraagt 3 jaar. De voorziening is niet contant gemaakt.

##### *Exitpremie medisch specialisten*

De voorziening exitpremie medisch specialisten betreft een vergoeding voor medisch specialisten welke tot uitkering komt bij uitdiensttreding binnen vastgestelde voorwaarden. De voorziening is opgenomen tegen nominale waarde. De gehanteerde disconteringsvoet is 1,91% (2016: 1,88%).

##### *Voorziening ORT*

Naar aanleiding van recente gerechtelijke uitspraken is een schatting opgenomen van de verplichting voor het nabetalen van ORT over opgenomen vakantie over de jaren 2010 tot en met 2014. Als uitgangspunt voor de berekening is de handreiking van de NVZ genomen welke uitgaat van een vergoeding van 8,3% over de betaalde ORT in de jaren 2012 tot en met 2014. Voor de jaren 2010 en 2011 is een schatting gemaakt van geclaimde rechten aan de hand van de ontvangen stuitingsbrieven.

##### **Schulden**

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### 5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

#### **Algemeen**

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verlichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

#### **Opbrengsten**

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

#### **Personele kosten**

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit. De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### **Ontslagvergoedingen**

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

### **Pensioenen**

Bernhoven heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Bernhoven. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Bernhoven betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De dekkingsgraad (na indexatie) bedroeg in december 2017 101,1%, de beleidsdekkingsgraad bedroeg 99,5%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken zal de dekkingsgraad minder sterk schommelen. Op 31 december 2023 moet de dekkingsgraad minimaal 124% zijn. Het pensioenfonds verwacht hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Bernhoven heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Bernhoven heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

### **Financiële baten en lasten**

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de besloten vennootschap in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa en effecten.

### **Overheidssubsidies**

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de groep gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de groep voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief. Een krediet afgesloten tegen een lagere rente dan de marktrente, wordt als schuld in de balans opgenomen waarbij waardering plaatsvindt zoals opgenomen onder Financiële instrumenten. Het verschil tussen het hogere ontvangen bedrag van het krediet en de boekwaarde bij eerste verwerking betreft het voordeel als gevolg van de lagere rente. Dit voordeel wordt verwerkt als overheidssubsidie.

## 5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### 5.1.4.4 Grondslagen van segmentering

In de jaarrekening wordt overeenkomstig de Richtlijn Zorginstellingen een segmentatie van de resultatenrekening gemaakt in de volgende segmenten: "Bernhoven B.V." en "Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst ziekenhuis Bernhoven".

Bij de verdeling van de resultatenrekening per operationele segment is aangesloten op de activiteiten van het bedrijfsproces. De verdeling van indirecte kosten over de te onderscheiden zorgsoorten geschiedt op basis van de volgende uitgangspunten:

- indirecte personeelskosten: verdeling op basis van productie;
- indirecte materiële kosten: verdeling op basis van productie;
- indirecte overige kosten: verdeling op basis van productie.

### 5.1.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reële waarde-hedges of kasstroom-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

### 5.1.4.6 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

### 5.1.4.7 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## ACTIVA

## 1. Immateriële vaste activa

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Kosten van ontwikkeling	2.734.091	2.029.420
Goodwill	4.285.353	4.626.021
Vooruitbetalingen op immateriële activa	560.670	1.131.447
<b>Totaal immateriële vaste activa</b>	<b><u>7.580.114</u></b>	<b><u>7.786.888</u></b>
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	7.786.888	6.136.626
Bij: investeringen	1.958.579	4.471.480
Af: afschrijvingen	1.033.906	566.233
Af: overboeking/ingebruikname	1.131.447	2.254.985
<b>Boekwaarde per 31 december</b>	<b><u>7.580.114</u></b>	<b><u>7.786.888</u></b>

**Toelichting:**

- De vooruitbetalingen op immateriële vaste activa zijn projectkosten van Bernhoven voor de ontwikkeling van een ICT framework, de implementatie van het Electronisch Voorschrift Systeem (EVS), de implementatie van het Electronisch Verpleegkundig Dossier (EVD) en diverse aanverwante planning systemen. Het ICT framework vormt de basis van de ICT infrastructuur voor de komende jaren. De infrastructuur is in gebruik genomen in 2015. De kosten voor het EVS en het EVD betreffen de kosten voor selectie, advies en implementatie van het systeem.
- De goodwill betreft goodwill welke Bernhoven heeft toegekend aan de betrokken medisch specialisten welke in 2015 en 2016 in loondienst zijn getreden bij Bernhoven. De looptijd van de goodwill wordt verondersteld gelijk te zijn aan het gemiddeld aantal werkbare jaren van de medisch specialisten als groep en is vastgesteld op 15 jaar. Bernhoven schrijft de goodwill lineair af.
- Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

## 2. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	100.469.341	104.122.659
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	19.055.695	21.308.569
<b>Totaal materiële vaste activa</b>	<b><u>119.525.036</u></b>	<b><u>125.431.228</u></b>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	125.431.228	132.602.787
Bij: investeringen	3.307.764	5.605.320
Af: afschrijvingen	9.213.956	9.346.889
Af: desinvesteringen	0	3.429.990
<b>Boekwaarde per 31 december</b>	<b><u>119.525.036</u></b>	<b><u>125.431.228</u></b>

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## ACTIVA

**Toelichting:**

- Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7.

**3. Financiële vaste activa**

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	1.431.532	1.319.380
Overige vorderingen	16.000	143.454
Totaal financiële vaste activa	<u>1.447.532</u>	<u>1.462.834</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	1.462.834	1.463.406
Resultaat deelnemingen	112.152	-144.025
Verstreckte leningen	0	143.580
Ontvangen aflossing leningen	-127.454	-2.501
Bijgeschreven rente leningen	0	2.374
<b>Boekwaarde per 31 december</b>	<u>1.447.532</u>	<u>1.462.834</u>

**Toelichting:**

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.8.

Van de vorderingen op de financiële vaste activa heeft een totaalbedrag van € 16.000 een verwachte looptijd korter dan 1 jaar.

**Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:**

<u>Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon</u>	<u>Kernactiviteit</u>	<u>Verschaft kapitaal</u>	<u>Kapitaalbelang (in %)</u>	<u>Eigen vermogen</u>	<u>Resultaat</u>
				€	€
<b>Rechtstreekse kapitaalbelangen &gt;= 20%:</b>					
Dialysecentrum Ravenstein B.V.	Dialyse van patiënten	193.374	28%	1.065.236	374.616
<b>Zeggenschapsbelangen:</b>					
MediRisk	Risico's verzekeren	726.006		29.249.000	456.000
Coöperatie ZANOB U.A.	Ziekenhuisapotheek	400.000		54.509	202.894

**Toelichting:**

- Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.8.

- Het verschaft kapitaal aan Medirisk bestaat uit nominaal € 131.000, € 585.751 agio en € 16.616 rente.

- Onder de waarderingsgrondslagen staan het vermogen en het resultaat van de laatst vastgestelde jaarrekeningen van 2016.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## ACTIVA

## 4. Voorraden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Medische middelen	1.721.814	1.479.083
Hulpmiddelen	10.915	18.640
Totaal voorraden	<u>1.732.729</u>	<u>1.497.723</u>

**Toelichting:**

- De toename van de voorraden wordt veroorzaakt door toename van de geregistreerde voorraad op de operatiekamers.
- Een voorziening voor incurante voorraden wordt niet noodzakelijk geacht.

## 5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (DBBC's en overige trajecten)

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	1.524.573	1.416.745
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten vrij segment	19.712.728	20.249.618
Af: ontvangen voorschotten	-24.269.621	-26.252.767
Af: nuanceringen en afslagen	-1.326.441	-7.271.446
Bij: overboekingen naar vorderingen op debiteuren en nog te factureren omzet	5.032.753	12.754.187
Totaal onderhanden werk	<u>673.992</u>	<u>896.337</u>

*De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:*

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Bij: herrubricering debiteuren	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€		€
ACHMEA	2.895.184	-1.297.000	-4.540.500	348.316	0
ASR	303.677	368.033	0	64.356	0
CZ	8.484.348	2.405.826	-8.201.621	2.123.099	0
DSW	195.420	156.829	0	0	38.591
Multizorg	407.688	-123.067	0	0	530.755
MENZIS	943.497	392.555	-566.000	15.058	0
VGZ	7.902.841	-576.735	-10.961.500	2.481.924	0
Zorg & Zekerheid	50.235	0	0	0	50.235
Overig	54.412	0	0	0	54.412
Totaal (onderhanden werk)	<u>21.237.302</u>	<u>1.326.441</u>	<u>-24.269.621</u>	<u>5.032.753</u>	<u>673.993</u>

**Toelichting:**

- Daar waar de bevoorschotting van de zorgverzekeraar het OHW van het desbetreffende label overschrijdt wordt het surplus overgebracht naar bevoorschotting op de vorderingen.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

7. *Debiteuren en overige vorderingen*

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	19.408.845	11.448.943
Bevoorschotting van onderhanden werk	-5.032.753	-12.754.187
Voorziening dubieuze debiteuren	-522.512	-569.417
Nog te factureren omzet niet-gebudgetteerde zorgprestaties	412.733	1.352.554
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	18.702.288	29.292.669
Garantieregeling kapitaallasten	7.753.811	11.753.811
Vordering uit hoofde van transitiegeregeling	5.313.127	0
Vooruitbetaalde bedragen	2.148.692	1.299.761
Nog te ontvangen bedragen	403.073	69.428
Rekening-courant Stichting Bernhoven	10.891	0
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>48.598.195</u>	<u>41.893.562</u>

**Garantieregeling kapitaallasten**

Het verloop is als volgt weer te geven:

Stand 1 januari	11.753.811	9.797.803
Bij: jaarlaag 2016	0	1.956.008
Bij: rente jaarlaag 2013	492.107	0
Bij: rente jaarlaag 2014	302.840	0
Bij: rente jaarlaag 2015	159.008	0
Bij: rente jaarlaag 2016	58.680	0
<i>Subtotaal</i>	<u>1.012.636</u>	<u>1.956.008</u>
Af: niet gecalculeerde rente	-1.012.636	0
Af: voorziening	-4.000.000	0
Stand per 31 december	<u>7.753.811</u>	<u>11.753.811</u>

**Toelichting:**

- Bernhoven is in de gelegenheid gesteld om een nieuw dossier transitiebedrag aan te leveren aan de NZa. Op 31 oktober 2017 heeft de NZa de definitieve beschikking opgelegd. De vordering is in 2018 ontvangen.
- De post Nog Te Factureren Omzet neemt af met 11,3mln doordat in het boekjaar eerder prijslijsten voorhanden waren en facturatie derhalve in een verder stadium was dan voorgaande jaren.
- Onder de kortlopende vorderingen bevindt zich een vordering van 7,8mln uit hoofde van de garantieregeling kapitaallasten. De vordering uit hoofde van de garantieregeling kapitaallasten is gebaseerd op de beleidsregel van de NZa "Garantieregeling kapitaallasten 2013-2016".
- Onder de nog te ontvangen bedragen is een bedrag uit hoofde van onverschuldigde betaling WNT opgenomen van € 29.975.
- De toename van de post debiteuren wordt veroorzaakt door het afnemen van de post Nog Te Factureren Omzet.

**8. Liquide middelen**

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Bankrekeningen	12.850.128	18.544.433
Totaal liquide middelen	<u>12.850.128</u>	<u>18.544.433</u>

**Toelichting:**

- Er is een rekening-courantfaciliteit met de ING-Bank en de Rabobank overeengekomen van € 15 mln. Bernhoven is van mening dat deze faciliteit volstaat. De faciliteiten bij de ING-Bank en de Rabobank zijn met elkaar verbonden. Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.
- De volgende zekerheden zijn gesteld: vuistloos pandrecht op alle roerende zaken, stil pandrecht op handelsvorderingen, stil pandrecht onderhanden werk, stil pandrecht op rechten uit verzekeringspolissen, rechten uit huurovereenkomsten alsmede op quasi goederenrechtelijke rechten met betrekking tot het vastgoed en hypotheekrecht op de nieuwbouw van het ziekenhuis.
- De te betalen rente bedraagt EURIBOR plus 175 basispunten.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## PASSIVA

## 9. Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Geplaatst en gestort kapitaal	2.501.649	412.887
Statutaire reserves	24.256.985	0
Algemene en overige reserves	<u>426.947</u>	<u>24.428.178</u>
Totaal groepsvermogen	<u><u>27.185.581</u></u>	<u><u>24.841.065</u></u>

## Geplaatst en gestort kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Geplaatst en gestort kapitaal	0	0	2.500.000	2.500.000
Kapitaal	412.887	0	-411.238	1.649
Totaal kapitaal	<u><u>412.887</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>2.088.762</u></u>	<u><u>2.501.649</u></u>

## Statutaire reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Statutaire reserve	0	1.833.840	22.423.145	24.256.985
Totaal statutaire reserves	<u><u>0</u></u>	<u><u>1.833.840</u></u>	<u><u>22.423.145</u></u>	<u><u>24.256.985</u></u>

## Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Algemene reserve	24.428.178	510.676	-24.511.907	426.947
Totaal algemene en overige reserves	<u><u>24.428.178</u></u>	<u><u>510.676</u></u>	<u><u>-24.511.907</u></u>	<u><u>426.947</u></u>

**Toelichting:**

Stichting Bernhoven heeft 100% van de aandelen Bernhoven B.V. op 1 april 2017 verkregen bij het passeren van de akte van omzetting van Stichting Ziekenhuis Bernhoven in de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Bernhoven B.V.. Er is geen financiële tegenprestatie geleverd voor het verkrijgen van de aandelen, aangezien de aandelen niet winstgerechtigd zijn. Stichting Bernhoven heeft ten doel het ondersteunen en verbeteren van de zorgverlening in de regio Noord-Oost Brabant in het algemeen, zomede al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Stichting Bernhoven beoogt niet het maken van winst.

Statutair is bepaald dat er geen aandelen zijn met winstgerechtigdheid zolang het voor instellingen met medisch specialistische zorg met een toelating als bedoeld in de Wet Toelating Zorginstellingen op grond van artikel 5 lid 2 van die wet niet is toegestaan winst en reserves uit te keren.

Op 1 april 2017 zijn de statuten van Stichting Ziekenhuis Bernhoven gewijzigd. De stichting is omgezet in een besloten vennootschap. Het kapitaal en de algemene reserves zijn omgezet in de volgende componenten:

- Een geplaatst en volgestort aandelenkapitaal. Vanuit de algemene reserve zijn 2.500.000 aandelen A geplaatst van € 1, in totaal € 2.500.000

- Een statutaire reserve van € 22.423.145

- De resultaten worden toegevoegd aan de statutaire reserve zolang geen winstuitkering plaats kan vinden.

De post Kapitaal en Algemene Reserve betreffen het deel van het eigen vermogen dat van toepassing is Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Bernhoven.

- Alle aandelen A zijn in handen van Stichting Bernhoven. De stichting heeft ten doel het ondersteunen en verbeteren van de zorgverlening in de regio Noordoost-Brabant in het algemeen, zomede al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. De stichting beoogt haar doel in het bijzonder te realiseren door het bevorderen van de continuïteit en het verbeteren van de kwaliteit van de door de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Bernhoven BV en haar groepsmaatschappijen te verlenen medisch-specialistische zorg.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

De eventuele toekomstige winstuitkering is geregeld in Artikel 36 van de statutenwijziging: In afwijking van het in lid 1 bepaalde is het de vennootschap niet toegestaan winst en reserves uit te keren, zolang het voor instellingen voor medisch-specialistische zorg met een toelating als bedoeld in de Wet Toelating Zorginstellingen op grond van artikel 5 lid 2 van die wet (of een daarvoor in de plaats tredende regeling) niet is toegestaan om winst en reserves uit te keren. Het in de vorige zin bepaalde is niet langer van toepassing indien en zodra in directe samenhang met een wijziging of intrekking van het bepaalde in artikel 5 lid 2 Wet Toelating Zorginstellingen (of een daarvoor in de plaats tredende regeling) het voor instellingen voor medisch-specialistische zorg met een toelating als bedoeld in de Wet Toelating Zorginstellingen is toegestaan om winst en reserves uit te keren.

## Overzicht van het totaalresultaat van de instelling

	<u>31-dec-2017</u>	<u>31-dec-2016</u>
	€	€
Geconsolideerd netto-resultaat (na belastingen) toekomend aan de instelling	2.344.516	3.893.392
Herwaardering materiële vaste activa	0	0
Afwaardering/herwaardering financiële vaste activa	0	0
Af: gerealiseerde herwaardering ten laste van het eigen vermogen	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de instelling als onderdeel van het groepsvermogen	0	0
Totaalresultaat van de instelling	<u><u>2.344.516</u></u>	<u><u>3.893.392</u></u>

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## PASSIVA

## 10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	<u>Saldo per 1-jan-2017</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-2017</u>
	€	€	€	€	€
Voorziening uitgestelde beloning	1.563.849	210.233	132.921	0	1.641.161
Persoonlijk levensfase budget (PLB)	301.907	0	107.728	0	194.179
Exitpremie medisch specialisten	4.861.611	0	317.525	0	4.544.086
Voorziening reorganisatie	3.731.773	670.139	2.402.644	0	1.999.269
Voorziening langdurig zieken	1.723.907	166.035	783.157	137.783	969.002
Voorziening frotiekosten	461.805	0	376.374	0	85.431
Voorziening ORT	779.159	0	279.534	0	499.625
Eigen risico medische aansprakelijkheid	0	100.000	0	0	100.000
<b>Totaal voorzieningen</b>	<b>13.424.011</b>	<b>1.146.407</b>	<b>4.399.882</b>	<b>137.783</b>	<b>10.032.753</b>

*Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:*

**31-dec-2017**

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	3.512.774
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	6.519.979
hiervan > 5 jaar	4.167.403

**Toelichting per categorie voorziening:**

Voor een nadere toelichting op de voorziening per categorie wordt verwezen naar de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

## 11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

*De specificatie is als volgt:*

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Schulden aan banken	104.767.844	109.852.497
Overige langlopende schulden	4.500.000	4.500.000
<b>Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)</b>	<b>109.267.844</b>	<b>114.352.497</b>

*Het verloop is als volgt weer te geven:*

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	119.437.150	124.594.020
Bij: nieuwe leningen	0	4.500.000
Af: aflossingen	5.084.653	9.656.870
<b>Stand per 31 december</b>	<b>114.352.497</b>	<b>119.437.150</b>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	5.084.653	5.084.653
<b>Stand langlopende schulden per 31 december</b>	<b>109.267.844</b>	<b>114.352.497</b>

*Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:*

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	5.084.653	5.084.653
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	109.267.844	114.352.497
hiervan > 5 jaar	89.614.032	94.331.531

**Toelichting:**

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage 5.1.9 Overzicht leningen. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

**Toelichting:**

Van het Stichting Goodwillfonds Bernhoven is op 21 maart 2017 een achtergestelde lening verkregen van EUR 4,5mln, de rente bedraagt 4%. De achtergestelde lening wordt uiterlijk 21 maart 2027 geconverteerd in eigen vermogen of afgelost. Conversie geschiedt na omzetting van Bernhoven naar de rechtsvorm BV. Bernhoven en Goodwillfonds richten een STAK op waarna het Goodwillfonds certificaten van aandelen verkrijgt ter grootte van haar verstrekte financiering.

## Verstrekte zekerheden:

Bankhypothek: Betreft een eerste hypothek groot € 150.000.000,00 op het totale vastgoed van Bernhoven BV. De zekerheid is t.b.v. Rabobank en ING gezamenlijk. Verpanding van bedrijfsuitrusting, inventaris, voorraden, onderhanden werk en vorderingen op derden. Pari pasu verklaring / negative pledge, no further Debt, Solvabiliteitsratio, Leverage ratio, Debt Service Coverage Ratio, Positieve Pledge, No change of structure. De belangrijkste ziektekostenverzekeraars committeren zich voor de eerste 5 jaar (2014-2018) qua volume aan de afgegeven business-case. Het realiseren van de vastgestelde meerjarenprognose is resultaatverbintenis. Het niet realiseren van deze prognose leidt tot een default. De medisch specialisten gaan geen zelfstandige samenwerkingsverbanden aan (ZBC's, priveklinieken, etc.) binnen het adherentiegebied. Hoofdelijk Medeschuldenaren: Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Ziekenhuis Bernhoven en Stichting Zelfstandig Behandelcentrum Bernhoven (ZBCB).

Met ingang van 2 januari 2018 hebben Bernhoven en het bankenconsortium de leningen van nominaal 58mln afgelost en is een nieuwe financiering verstrekt. Deze bestaat per bank uit vijf leningen van ieder 10mln, in totaal 100mln. De aflossingsverplichting welke uit de transactie ontstaat voor 2018 bedraagt € 4.884.653 en de aflossingsverplichting langer dan 5 jaar bedraagt € 90.080.696. De verstrekte zekerheden zijn:

- 1e hypothek op het onroerend goed ter hoogte van de langlopende leningen (EUR 80 mln.)
- 2e hypothek op het onroerend goed ter hoogte van de brugfinanciering (EUR 20 mln.)
- Verpanding activa (debiteuren, voorraden, inventarissen, etc.) t.b.v. werkkapitaalfinanciering (EUR 15 mln.)
- ING zekerhedenagent (ongewijzigd)
- Financiële covenanten: S-ratio (incl. achtergestelde leningen), 2017 > 15,5%; 2018 > 16,5%; 2019 > 17,5%, 2020 > 24%, vanaf 2012 25%. Medio 2019 wordt S-ratio opnieuw bezien o.b.v. inbreng achtergesteld vermogen
- DSCR: minimaal 1,4 (2018, minimaal 1,2)
- Net Debt / EBITDA: 2017 < 6,75; 2018 < 6,0; 2019 < 5,0 en 2020 < 4,5
- No change of ownership/structure/management clause, pari passu en negative- & positive pledge, non-dividend
- Huisbankierschap Rabobank -ING

De reële waarde van de langlopende leningen wijkt niet significant af van de boekwaarde.

**12. Overige kortlopende schulden**

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Crediteuren	10.771.624	9.404.250
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	5.084.653	5.084.653
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.567.758	4.692.773
Schulden terzake pensioenen	460.706	773.213
Nog te betalen salarissen	500.250	545.863
Omzetbelasting	97.465	188.292
Overige schulden	46.951	638.179
Schulden aan Stichting Goodwillfonds Bernhoven	0	160.000
Nog te betalen kosten	10.140.639	10.581.087
Vakantiegeld	4.032.268	3.811.325
Vakantiedagen	1.334.725	944.174
Verplichtingen uren persoonlijk levensfase budget	8.233.649	8.071.623
Plafondafslagen DCTB	650.859	0
Totaal overige kortlopende schulden	<u>45.921.547</u>	<u>44.895.432</u>

**Toelichting:**

De nog te betalen kosten bestaan uit de af te rekenen variabele beloning en transitiekosten medisch specialisten, de te betalen rente en overlopende bedrijfskosten op 31 december.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## 13. Financiële instrumenten

**Derivaten**

Bernhoven heeft het renterisico van de financiering van haar gebouwen afgedekt door het afsluiten van renteswaps. De handelswijze van Bernhoven ten aanzien van Derivaten past binen de beleidslijn van het treasury statuut van Bernhoven. Bernhoven heeft de volgende renteswapcontracten afgesloten:

Naam bank:	Periode		Hoofdsom	Vaste rente	Actuele waarde per 31-12-2017
ING Bank	1-12-2012	2-1-2018	50.266.668	3,8300%	-534.285
	2-1-2018	1-1-2028	10.000.000	3,5975%	-2.221.773
	2-1-2018	1-1-2026	10.000.000	3,5975%	-2.012.637
	2-1-2018	1-1-2024	10.000.000	3,5975%	-1.711.981
	2-1-2018	1-1-2022	10.000.000	3,8300%	-1.428.764
Rabobank	1-12-2012	2-1-2018	50.266.668	3,8300%	-534.282
	2-1-2018	3-1-2022	10.000.000	3,8300%	-1.428.934
	2-1-2018	2-1-2024	10.000.000	3,5975%	-1.710.400
	2-1-2018	2-1-2026	10.000.000	3,5975%	-2.008.771
	2-1-2018	3-1-2028	10.000.000	3,5975%	-2.215.356

De BV loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder vorderingen, overlopende activa en over liquide middelen. Het maximale kredietrisico bedraagt EUR 61,0mln. In totaal heeft Bernhoven debiteurenvorderingen voor 19,4mln waarvan via bevoorschotting 5,0mln reeds is ontvangen. De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 60% geconcentreerd bij twee grote verzekeraars. EUR 19,3mln van het risico betreft nog te factureren omzet aan Nederlandse zorgverzekeraars. EUR 12,9mln betreft liquide middelen in rekening-courant bij Nederlandse banken. Genoemde debiteuren hebben allen ten minste een A rating. De instelling heeft een actief debiteurenbeleid waarbij het risico van wanbetaling wordt verminderd door de inzet van een gerenommeerd incassobureau.

Met ingang van 2 januari 2018 hebben Bernhoven en het bankenconsortium de leningen van nominaal 58mln afgelost en is een nieuwe financiering verstrekt. Deze bestaat per bank uit vijf leningen van ieder 10mln, in totaal 100mln. Daarnaast zijn aanvullende renteswap-contracten afgesloten welke een looptijd hebben van 2 januari 2018 tot 1 januari 2022 resp. 1 januari 2028. Deze contracten dekken de renterisico's af van de nieuw aangetrokken leningen tot in totaal 80mln. Voor de overige 20mln is een vaste rente overeen gekomen.

**Kredietrisico**

De BV loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder vorderingen, overlopende activa en over liquide middelen. Het maximale kredietrisico bedraagt EUR 61,4mln. In totaal heeft Bernhoven debiteurenvorderingen voor 19,4mln waarvan via bevoorschotting 5,0mln reeds is ontvangen. De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 60% geconcentreerd bij twee grote verzekeraars. EUR 19,1mln van het risico betreft nog te factureren omzet aan Nederlandse zorgverzekeraars. EUR 12,9mln betreft liquide middelen in rekening-courant bij Nederlandse banken. Genoemde debiteuren hebben allen ten minste een A rating. De instelling heeft een actief debiteurenbeleid waarbij het risico van wanbetaling wordt verminderd door de inzet van een gerenommeerd incassobureau.

**Renterisico en kasstroomrisico**

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven vastrentende leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De instelling heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) marktwaarde fluctuaties te beheersen. Het variabele renterisico van de financiering wordt gedeeltelijk afgedekt door derivaten, zie hiervoor 5.1.4. Op de derivaten wordt hedge accounting toegepast. De hedges zijn tot einde looptijd van de derivaten effectief. Met de nieuwe overeenkomsten heeft Bernhoven meer flexibiliteit ingebouwd om in te spelen op de relevante ontwikkelingen.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

### **Reële waarde**

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde, anders dan opgenomen in de toelichting inzake financiële instrumenten en langlopende leningen.

### **14. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa**

#### **Onzekerheden opbrengstverantwoording**

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren en zorgverzekeraars op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn vooralsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

#### **Mogelijke rechten of verplichtingen in het kader van de niet in de balans opgenomen regelingen**

##### **Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument**

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2017 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op EUR 21.649,7 miljoen (prijsniveau 2016).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2017. Bernhoven BV is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans per 31 december 2017.

#### **Obligo**

Het obligo betreffende de leningen, geborgd door het Waarborgfonds voor de Zorgsector, bedraagt per 31 december 2017 € 34.529 (3% van de restschuld ad. € 1.150.980).

#### **Alert**

Bernhoven heeft een geschil met Alert omtrent een stopgezette implementatie van het ziekenhuis informatie systeem. Bernhoven is door de rechtbank terzake van haar contractclaim in Alert in beginsel in het gelijk gesteld. Alert is in de gelegenheid gesteld tegenbewijs te leveren. De zitting is begin juni 2018. Evenals de zitting inzake de onrechtmatige daad jegens Alert. Gezien de onzekerheid van de uitkomsten, heeft er in de balans geen financiële verwerking plaatsgevonden.

#### **Coöperatie ZANOB U.A.**

In 2010 heeft Bernhoven een exploitatiegarantie afgegeven aan Coöperatie ZANOB U.A. inzake de farmaceutische dienstverlening van Coöperatie ZANOB U.A. Bernhoven is verplicht de overeengekomen diensten af te nemen tegen overeengekomen prijzen. Bij een wijziging van de Bernhoven-opdracht wordt de doorberekening van de kosten aangepast. Bij beëindiging van de opdracht moet Bernhoven de frictiekosten dragen.

#### **Bankgaranties en andere zekerheden**

Voor de afgegeven bankgaranties en verstrekte zekerheden aan de banken verwijzen wij naar de toelichting bij punt 9.

### 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

#### Huur-, lease- en onderhoudsverplichtingen

Bernhoven heeft diverse contracten afgesloten voor toekomstige jaren die betrekking hebben op huur-, lease- en onderhoudsverplichtingen. Deze verplichtingen vervallen als volgt (bedragen afgerond opgenomen x € 1.000):

	Huur	Lease	Onderhoud
<1 jaar	719	35	1.903
>1 jaar en <5 jaar	1.970	55	2.964
>5 jaar	5.151	0	1.090
	<u>7.840</u>	<u>90</u>	<u>5.957</u>

#### Aansprakelijkheidsstelling Medirisk

Medirisk heeft per 31 december 2015 een kapitaalversterking van haar deelnemers ontvangen om te voldoen aan de Solvency-II eisen op 1 januari 2016. Bernhoven heeft daartoe naast een reguliere kapitaalstorting ook een TIER 2 garantiestelling afgegeven van € 732.729,34.

Bernhoven is eigen risico drager voor de wettelijke medische aansprakelijkheid. Dat betekent dat Bernhoven aangesproken kan worden op eventuele toekomstige claims welke hun oorsprong vinden in het boekjaar.

## 5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

## 15. Financiële positie en ratio's

In onderstaand overzicht is uitgegaan van de geconsolideerde balans en resultatenrekening.

Geconsolideerde balans en resultatenrekening	31-dec-17		31-dec-16	
	€	%	€	%
Eigen vermogen	27.185.581		24.841.065	
Achtergestelde leningen	4.500.000		4.500.000	
Garantieregeling	0		0	
Totaal eigen vermogen	31.685.581	76,0%	29.341.065	68,6%
Voorzieningen	10.032.753	24,0%	13.424.011	31,4%
Garantievermogen	41.718.335	100,0%	42.765.076	100,0%
Bedrijfsopbrengsten op jaarbasis	205.746.016		205.951.208	
Personeelskosten op jaarbasis	116.965.565		120.862.031	

**Toelichting**

Hieronder staan de belangrijkste financiële uitgangspunten op basis waarvan de ratio's worden berekend die zijn overeengekomen met het bankenconsortium ING Bank/Rabobank.

Bij het bepalen van de financieringslasten voor de DSCR is de verstrekking van de achtergestelde lening door het Goodwillfonds in mindering gebracht op de aflossing van de achtergestelde lening van de bouwers. De achtergestelde leningen staan op de balans bij de langlopende leningen en worden ten behoeve van de bepaling van de solvabiliteit toegevoegd aan het eigen vermogen.

Kengetallen overeengekomen met bankenconsortium	31-dec-17	31-dec-16
Balansratio (eigen vermogen + achtergestelde lening in % balanstotaal)		
werkelijk	16,47%	14,86%
norm	>15,50	>14,75
Leverage ratio (rentedragende schulden gedeeld door bruto operationele cashflow)		
werkelijk	5,70	5,08
norm	<6,75	<6,50
Debt Service Cover ratio (Bruto Operationele Cashflow gedeeld door totaal aan financieringslasten)		
werkelijk	1,72	1,95
norm	>1,40	>1,40

## 5.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
<b>Stand per 1 januari 2017</b>						
- aanschafwaarde	0	2.254.985	0	5.295.024	1.131.447	8.681.456
- cumulatieve afschrijvingen	0	225.565	0	669.003	0	894.568
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>0</u>	<u>2.029.420</u>	<u>0</u>	<u>4.626.021</u>	<u>1.131.447</u>	<u>7.786.888</u>
<b>Mutaties in het boekjaar</b>						
- investeringen		1.395.621	0	0	562.958	1.958.579
- afschrijvingen	0	690.950	0	340.668	2.288	1.033.906
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0		0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
overboeking /ingebruikname	0	0	0	0	1.131.447	1.131.447
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.131.447</u>	<u>1.131.447</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>704.671</u>	<u>0</u>	<u>-340.668</u>	<u>-570.777</u>	<u>-206.774</u>
<b>Stand per 31 december 2017</b>						
- aanschafwaarde	0	3.650.606	0	5.295.024	562.958	9.508.588
- cumulatieve afschrijvingen	0	916.515	0	1.009.671	2.288	1.928.474
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>0</u>	<u>2.734.091</u>	<u>0</u>	<u>4.285.353</u>	<u>560.670</u>	<u>7.580.114</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0,0%	20,0%	0,0%	6,7%	0,0%	

**Toelichting**

De vooruitbetalingen op immateriële vaste activa bestaan uit onderhanden ICT projecten. Deze zijn toegelicht onder 5.1.5 punt 1.

## 5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
<b>Stand per 1 januari 2017</b>						
- aanschafwaarde	120.056.152	0	61.979.836	0	0	182.035.988
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	15.933.493	0	40.671.267	0	0	56.604.760
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>104.122.659</u>	<u>0</u>	<u>21.308.569</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>125.431.228</u>
<b>Mutaties in het boekjaar</b>						
- investeringen	296.692	0	3.011.072	0	0	3.307.764
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	3.950.010	0	5.263.946	0	0	9.213.956
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.653.318</u>	<u>0</u>	<u>-2.252.874</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-5.906.192</u>
<b>Stand per 31 december 2017</b>						
- aanschafwaarde	120.352.844	0	64.990.908	0	0	185.343.752
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	19.883.503	0	45.935.213	0	0	65.818.716
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>100.469.341</u>	<u>0</u>	<u>19.055.695</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>119.525.036</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2,0-5,0%	0,0%	10,0-25,0%	0,0%	0,0%	

**Toelichting**

- De activa in uitvoering bestonden uit de bouwkosten voor de nieuwe polikliniek in Oss. Deze zijn na ingebruikname overgebracht naar de rubriek bedrijfsgebouwen en terreinen.

## 5.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	<b>Deelnemingen in groeps- maatschappijen</b>	<b>Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen</b>	<b>Overige effecten</b>	<b>Vordering op grond van compensatieregeling</b>	<b>Overige vorderingen</b>	<b>Totaal</b>
	€	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2017	1.319.380	0	0	0	143.454	1.462.834
Resultaat deelnemingen	112.152	0	0	0	0	112.152
Aflossingen leningen	0	0	0	0	-127.454	-127.454
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>1.431.532</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>16.000</u>	<u>1.447.532</u>

## BIJLAGE

## 5.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2017

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werke- lijke- rente	Restschuld 31 december 2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31 december 2017	Restschuld over 5 jaar	Resteren- de looptijd in jaren eind 2017	Aflos- sings- wijze	Aflossing 2018	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
BNG	02-08-99	5.105.027	30	onderhands	5,00%	2.212.307	0	170.160	2.042.147	1.191.347	12	lineair	170.160	rijksgarantie
BNG	15-09-03	1.134.450	20	onderhands	2,15%	397.057	0	56.723	340.334	56.719	6	lineair	56.723	rijksgarantie
BNG	01-12-03	1.134.450	20	onderhands	2,16%	397.057	0	56.723	340.334	56.719	6	lineair	56.723	rijksgarantie
BNG	22-12-03	3.750.000	18	onderhands	1,84%	1.041.667	0	208.333	833.334	0	4	lineair	208.333	borging WFZ
BNG	15-02-04	1.134.450	20	onderhands	2,25%	453.781	0	56.722	397.059	113.449	7	lineair	56.722	rijksgarantie
BNG	17-01-05	1.077.728	19	onderhands	3,83%	453.780	0	56.723	397.057	113.442	7	lineair	56.723	rijksgarantie
BNG	21-11-05	2.382.346	21	onderhands	3,56%	1.134.451	0	113.445	1.021.006	453.781	9	lineair	113.445	rijksgarantie
BNG	03-02-06	2.382.346	21	onderhands	3,62%	1.247.895	0	113.445	1.134.450	567.225	10	lineair	113.445	rijksgarantie
BNG	15-06-09	1.588.231	10	onderhands	4,30%	476.469	0	158.823	317.646	0	2	lineair	158.823	borging WFZ
BNG	02-11-09	2.155.460	19	onderhands	4,49%	1.361.343	0	113.445	1.247.898	680.673	11	lineair	113.445	rijksgarantie
BNG	01-08-10	2.042.011	18	onderhands	3,60%	1.361.341	0	113.445	1.247.896	680.671	11	lineair	113.445	rijksgarantie
St. Goodwillfonds Bernhoven	25-07-16	4.500.000	n.v.t.	achtergesteld	4,00%	4.500.000	0	0	4.500.000	4.500.000	n.v.t.	afl. vrij	0	niet geborgd
ING Bank	01-12-12	58.000.000	30	onderhands	5,73%	52.200.001	0	1.933.333	50.266.668	40.600.003	26	lineair	1.933.333	niet geborgd
Rabobank	01-12-12	58.000.000	30	onderhands	5,73%	52.200.001	0	1.933.333	50.266.668	40.600.003	26	lineair	1.933.333	niet geborgd
<b>Totaal</b>		<b>144.386.499</b>				<b>119.437.150</b>	<b>0</b>	<b>5.084.653</b>	<b>114.352.497</b>	<b>89.614.032</b>			<b>5.084.653</b>	

**Toelichting:**

De lening van Stichting Goodwillfonds Bernhoven is een achtergestelde lening.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## 5.1.10.1 GESEGMENTEERDE RESULTATENREKENING OVER 2017

## Segment 1 - Bernhoven BV

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<b>BEDRIJFSOPBRENGSTEN:</b>		
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	190.055.847	186.232.621
Subsidies	3.498.645	2.604.564
Overige bedrijfsopbrengsten	7.150.507	12.410.558
<b>Som der bedrijfsopbrengsten</b>	<u>200.704.999</u>	<u>201.247.743</u>
<b>BEDRIJFSLASTEN:</b>		
Personeelskosten	113.988.060	117.718.774
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	10.117.801	9.725.064
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	1.888.897	3.057.689
Overige bedrijfskosten	66.439.453	60.586.388
<b>Som der bedrijfslasten</b>	<u>192.434.212</u>	<u>191.087.915</u>
<b>BEDRIJFSRESULTAAT</b>	8.270.787	10.159.828
Financiële baten en lasten	-6.549.098	-6.233.692
Resultaat deelnemingen	112.152	-144.026
<b>RESULTAAT BOEKJAAR</b>	<u>1.833.840</u>	<u>3.782.110</u>
<b>RESULTAATBESTEMMING</b>		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Overige reserves	1.833.840	3.782.110
	<u>1.833.840</u>	<u>3.782.110</u>

## 5.1.10.1 GESEGMENTEERDE RESULTATENREKENING OVER 2017

## Segment 2 - Stichting Diagnostisch Centrum &amp; Trombosedienst Ziekenhuis Bernhoven

	<u>2017</u> €	<u>2016</u> €
<b>BEDRIJFSOPBRENGSTEN:</b>		
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	10.241.121	10.741.309
Subsidies	0	0
Overige bedrijfsopbrengsten	16.624	29.562
<b>Som der bedrijfsopbrengsten</b>	<u>10.257.745</u>	<u>10.770.871</u>
<b>BEDRIJFSLASTEN:</b>		
Personeelskosten	3.007.505	3.143.257
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	138.149	188.058
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	0	0
Overige bedrijfskosten	6.601.415	7.328.274
<b>Som der bedrijfslasten</b>	<u>9.747.069</u>	<u>10.659.589</u>
<b>BEDRIJFSRESULTAAT</b>	510.676	111.282
Financiële baten en lasten	0	0
<b>RESULTAAT BOEKJAAR</b>	<u><u>510.676</u></u>	<u><u>111.282</u></u>
<b>RESULTAATBESTEMMING</b>		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2017</u> €	<u>2016</u> €
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene reserve	510.676	111.282
	<u><u>510.676</u></u>	<u><u>111.282</u></u>

5.1.10.2 AANSLUITING TOTAAL RESULTAAT MET RESULTAAT SEGMENTEN

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<b>Resultaat volgens gesegmenteerde resultatenrekeningen:</b>		
Segment 1 - Bernhoven BV	1.833.840	3.782.110
Segment 2 - Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Zieker	510.676	111.282
	<u>2.344.516</u>	<u>3.893.392</u>
<b>Resultaat volgens geconsolideerde resultatenrekening</b>	<b><u>2.344.516</u></b>	<b><u>3.893.392</u></b>

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## BATEN

## 16. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	193.817.105	190.159.591
Overige zorgprestaties	1.336.661	1.630.225
Totaal	<u>195.153.766</u>	<u>191.789.816</u>

## 17. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Overige Rijkssubsidies	1.706.125	1.401.615
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	1.183.790	1.101.100
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	608.730	101.849
Totaal	<u>3.498.645</u>	<u>2.604.564</u>

## 18. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bijdragen DROOM strategie	5.400.360	6.925.000
Bijdragen Garantieregeling Kapitaalslasten	0	1.956.008
Verhuur lokaliteiten	350.211	352.009
Opbrengsten diensten en detacheringen	663.685	404.742
Overige opbrengsten	679.349	701.768
Omzetbelasting	0	1.217.301
Totaal	<u>7.093.605</u>	<u>11.556.828</u>

**Toelichting:**

- De overige opbrengsten betreffen opbrengsten van Bernhoven waaronder vergoedingen voor uitgeleend personeel en de verhuur van onroerend goed.
- In boekjaar 2016 is het eenmalig effect verwerkt van de teruggaaf omzetbelasting in de afrekening over voorgaande jaren.
- De bijdragen DROOM strategie betreffen specifieke bijdragen van de aangesloten zorgverzekeraars CZ en VGZ. Deze dienen om noodzakelijke investeringen in mensen en middelen te kunnen bekostigen teneinde de DROOM strategie succesvol en volledig uit te kunnen voeren. Definitieve vaststelling van de bijdragen vinden plaats in het jaar volgend op de ontvangsten. De bijdragen voor 2016 zijn definitief en onveranderd vastgesteld.
- De post Bijdragen Garantieregeling Kapitaalslasten bevat de berekende jaarbijdrage over het boekjaar. Aan 2017 zijn geen baten toe te rekenen.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## LASTEN

## 19. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Lonen en salarissen	90.819.806	91.357.265
Sociale lasten	11.123.873	11.676.348
Pensioenpremies	6.886.472	6.993.880
Andere personeelskosten:	5.513.232	8.227.411
Subtotaal	<u>114.343.382</u>	<u>118.254.904</u>
Personeel niet in loondienst	2.622.183	2.607.127
Totaal personeelskosten	<u><u>116.965.565</u></u>	<u><u>120.862.031</u></u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Bernhoven BV	1.434	1.494
Stichting Diagnostisch Centrum en Trombosedienst Ziekenhuis Bernhoven	56	58
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>1.490</u>	<u>1.552</u>

**Toelichting:**

De andere personeelskosten zijn in het lopend boekjaar 2,6mln lager dan in 2016. Belangrijkste oorzaak is de dotatie aan de reorganisatievoorziening in het boekjaar 2016

De afname van het gemiddeld aantal FTE kan worden verklaard door de uitvoering van de reorganisatie.

## 20. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Immateriële vaste activa		
- kosten en ontwikkeling	693.239	225.565
- goodwill	340.668	340.668
Materiële vaste activa		
- bedrijfsgebouwen en -terreinen	3.950.011	3.654.363
- andere vaste bedrijfsmiddelen	5.272.033	5.692.526
Totaal afschrijvingen	<u>10.255.951</u>	<u>9.913.122</u>

## 21. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	0	0
Totaal	<u>0</u>	<u>0</u>

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## LASTEN

**22. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten**

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Radiologie	0	1.495.687
Plastische Chirurgie	824.999	822.490
Kaakchirurgie	966.148	739.512
Neurochirurgie	97.750	0
Totaal	<u>1.888.897</u>	<u>3.057.689</u>

**23. Overige bedrijfskosten**

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	7.032.386	6.924.777
Algemene kosten	19.438.311	15.324.047
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	37.380.373	35.388.830
Onderhoud en energiekosten		
- Onderhoud	1.181.725	1.104.614
- Energiekosten gas	557.506	632.909
- Energiekosten stroom	721.932	699.324
- Energie transport en overig	43.672	39.631
Subtotaal	<u>2.504.835</u>	<u>2.476.478</u>
Huur en leasing	828.096	801.634
Dotaties en vrijval voorzieningen	670.139	931.490
Totaal overige bedrijfskosten	<u>67.854.140</u>	<u>61.847.256</u>

**Toelichting:**

De algemene kosten zijn gestegen door het opnemen van een voorziening ten behoeve van de vordering garantieregeling van 4mln. De patiënt- en bewonersgebonden kosten zijn gestegen door het hoger uitvallen van de kosten voor (dure) medicijnen van 1,5mln. De dotaties en vrijval voorzieningen betreffen de dotatie aan de reorganisatievoorziening. Andere dotaties aan voorzieningen worden verantwoord onder de andere personeelskosten.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## 24. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Rentebaten	3.227	10.605
Rente belastingdienst	0	692.032
Subtotaal financiële baten	<u>3.227</u>	<u>702.637</u>
Rentelasten	-6.552.325	-6.936.329
Overige financiële lasten	0	0
Subtotaal financiële lasten	<u>-6.552.325</u>	<u>-6.936.329</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-6.549.098</u></u>	<u><u>-6.233.692</u></u>

**Toelichting:**

- De rente belastingdienst in 2016 betreft rente welke is ontvangen bij de afrekening van de integratieheffing op de nieuwbouw.

## 25. Aandeel in het resultaat van deelnemingen

MediRisk	7.260	-332.360
Dialysecentrum Ravenstein B.V.	104.892	188.334
Totaal aandeel in het resultaat van deelnemingen	<u>112.152</u>	<u>-144.026</u>

## 26. Honoraria accountant

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2017 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	243.367	184.525
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	13.913	25.900
3 Fiscale advisering	0	0
4 Niet-controlediensten	9.529	15.157
Totaal honoraria accountant	<u>266.809</u>	<u>225.582</u>

De hierboven genoemde honoraria zijn gebaseerd op de werkelijk verantwoorde kosten in het boekjaar.

## 27. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. De transacties met verbonden partij ZANOB zijn toegelicht in de grondslagen.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders die in het kader van de WNT verantwoord worden, is opgenomen onder punt 29.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

### 28. Fiscale positie

#### *Vennootschapsbelasting*

Bernhoven BV is niet vennootschapsbelastingplichtig en beschikt over een vrijstelling van de belastingdienst. Derhalve is over het resultaat van 2017 geen vennootschapsbelasting verschuldigd. De omzetting van Stichting Ziekenhuis Bernhoven naar Bernhoven BV levert geen belastbaar feit op voor de heffing van vennootschapsbelasting.

Voor het boekjaar 2017 is door PwC niet (mathematisch) getoetst of door Bernhoven BV aan de activiteitentoets voor de toepassing van de zorgvrijstelling wordt voldaan. Ten behoeve van het afstemmingstraject met de Belastingdienst is in 2015 beoordeeld dat de activiteiten van Bernhoven BV nagenoeg uitsluitend bestaan uit het genezen, verplegen of verzorgen van zieken. In 2017 heeft geen substantiële wijziging in de activiteiten plaatsgevonden en derhalve bestaan de activiteiten nog steeds nagenoeg uitsluitend uit het genezen, verplegen of verzorgen van zieken. Hoewel de toepassing van de zorgvrijstelling in principe een jaarlijkse beoordeling vergt, is geen aanleiding gezien om een nieuwe uitgebreide inventarisatie uit te voeren c.q. afstemming te zoeken met de Belastingdienst.

#### *Omzetbelasting*

Bernhoven heeft met de belastingdienst overeenstemming bereikt over de afwikkeling van de boekjaren 2011 tot en met 2015. Alle aangiften over 2016 en 2017 zijn ingediend en betaald.

De omzetting van Stichting Ziekenhuis Bernhoven in Bernhoven BV levert geen handelingen op die kwalificeren als leveringen of diensten belast met omzetbelasting. De omzetting van Stichting Ziekenhuis Bernhoven in Bernhoven BV staat de toepassing van de vrijstelling als bedoeld in artikel 11, lid 1, sub c en/of f Wet OB niet in de weg.

#### *ANBI status*

Met ingang van 1 april 2017 beschikt Bernhoven BV niet meer over een ANBI status. Alle giften voor het concern lopen via Stichting Vrienden van Bernhoven welke over een geldige ANBI status beschikt.

#### *Schenkbelasting*

Aangezien de aandelen A slechts recht geven op uitkering van winst als de houder een ANBI is, leidt de uitgifte van deze aandelen aan Stichting Bernhoven niet tot een belastbare schenking.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## 29. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling:

Bedragen x € 1	P. Bennemeer	G.J. van den Enden	W. de Boer	H. Wouters
	Algemeen directeur (voorzitter)	Financieel Directeur	Medisch directeur	Directeur HRM
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	0,5	1,0
Gewezen topfunctionaris? (Fictieve) dienstbetrekking?	nee ja	nee ja	nee ja	nee ja
<b>Individueel WNT-maximum</b>	<b>€ 181.000</b>	<b>€ 181.000</b>	<b>€ 90.500</b>	<b>€ 181.000</b>
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 210.199	€ 169.280	€ 92.473	€ 134.073
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.187	€ 11.103	€ 4.412	€ 11.021
Subtotaal	€ 221.386	€ 180.382	€ 96.886	€ 145.094
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
<b>Totaal bezoldiging</b>	<b>€ 221.386</b>	<b>€ 180.382</b>	<b>€ 96.886</b>	<b>€ 145.094</b>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	*)	n.v.t.	*)	n.v.t.
<b>Gegevens 2016</b>				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	1,0	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 207.915	€ 157.502	€ 94.276	€ 130.411
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.907	€ 10.833	€ 4.269	€ 10.776
<b>Totaal bezoldiging 2016</b>	<b>€ 218.822</b>	<b>€ 168.336</b>	<b>€ 98.545</b>	<b>€ 141.187</b>

**Toelichting**

Voor Bernhoven is klasse-indeling "V" van toepassing op basis van een puntentotaal van 13 en kent daardoor een bezoldigingsmaximum van € 181.000.

\* Overschrijding vanwege bezoldigingsafspraken waarop het overgangsrecht van toepassing is.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

**29. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)**

Vervolg leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling:

Bedragen x € 1	J.E. Slot	M. Bartholomeus
Functiegegevens	Directeur ICT	Medisch directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	0,5
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
<b>Individueel WNT-maximum</b>	<b>€ 181.000</b>	<b>€ 90.500</b>
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 126.438	€ 80.386
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.028	€ 4.456
Subtotaal	€ 137.465	€ 84.842
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -
<b>Totaal bezoldiging</b>	<b>€ 137.465</b>	<b>€ 84.842</b>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
<b>Gegevens 2016</b>		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	0,5
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 128.497	€ 34.578
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.789	€ 2.503
<b>Totaal bezoldiging 2016</b>	<b>€ 139.286</b>	<b>€ 37.081</b>

**Toelichting**

\* Overschrijding vanwege bezoldigingsafspraken waarop het overgangsrecht van toepassing is.

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## 29. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Toezichthoudende functionarissen:

Bedragen x € 1	G.J.H.C.M. Peeters	A. Heckman	M. Duvivier	P.F.I.M. Snijders
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
<b>Individueel WNT-maximum</b>	<b>€ 27.150</b>	<b>€ 18.100</b>	<b>€ 18.100</b>	<b>€ 18.100</b>
Bezoldiging	€ 26.850	€ 17.900	€ 17.900	€ 17.900
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ 26.850	€ 17.900	€ 17.900	€ 17.900
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
<b>Totaal bezoldiging</b>	<b>€ 26.850</b>	<b>€ 17.900</b>	<b>€ 17.900</b>	<b>€ 17.900</b>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<b>Gegevens 2016</b>				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	18/3 - 31/12	23/5 - 31/12	23/5 - 31/12	23/5 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 19.018	€ 9.896	€ 9.896	€ 9.896
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
<b>Totaal bezoldiging 2016</b>	<b>€ 19.018</b>	<b>€ 9.896</b>	<b>€ 9.896</b>	<b>€ 9.896</b>

Bedragen x € 1	G.G. Merode
Functiegegevens	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/4 - 31/12
<b>Individueel WNT-maximum</b>	<b>€ 13.637</b>
Bezoldiging	€ 13.425
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -
Subtotaal	€ 13.425
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -
<b>Totaal bezoldiging</b>	<b>€ 13.425</b>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
<b>Gegevens 2016</b>	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.
<b>Totaal bezoldiging 2016</b>	<b>n.v.t.</b>

## 5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

## 29. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking:

Bedragen x € 1	M. Jakobs	
<b>Functiegegevens</b>		
	Directeur	
	Commercie & Operations	
Functie(s) gedurende dienstverband		
Deeltijdfactor in fte	1,0	
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2017	
<b>Ontslaguitkering</b>		
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€	104.875
<b>Individueel toepasselijk maximum</b>	€	<b>75.000</b>
-/- Onverschuldigd deel	€	29.975
waarvan ontvangen	€	14.403
nog verschuldigd	€	15.572 (zie toelichting)
<b>Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband</b>	€	<b>104.875</b>
Waarvan betaald in 2017	€	74.900
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overschrijding is niet toegestaan en wordt gecorrigeerd conform onderstaande toelichting.	

**Toelichting**

Het netto bedrag (€ 14.403) van de onverschuldigde betaling is begin mei 2018 (voor vaststelling van de jaarrekening) ontvangen, het bruto deel (€ 15.572) zal nog worden verrekend met de belastingdienst in 2018 via de loonaangifte van de salarisadministratie.

**5.1.11 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2017**  
**(na resultaatbestemming)**

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
		€	€
<b>ACTIVA</b>			
<b>Vaste activa</b>			
Immateriële vaste activa	1	7.580.114	7.786.888
Materiële vaste activa	2	119.304.194	125.161.655
Financiële vaste activa	3	1.447.532	1.462.834
Totaal vaste activa		<u>128.331.840</u>	<u>134.411.377</u>
<b>Vlottende activa</b>			
Vorraden	4	1.732.729	1.497.723
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	673.993	896.337
Debiteuren en overige vorderingen	7	48.185.461	42.231.368
Liquide middelen	8	12.826.884	18.544.433
Totaal vlottende activa		<u>63.419.067</u>	<u>63.169.861</u>
<b>Totaal activa</b>		<u><u>191.750.907</u></u>	<u><u>197.581.238</u></u>
<b>PASSIVA</b>			
<b>Eigen vermogen</b>			
(Geplaatst en gestort) kapitaal	9	2.500.000	411.238
Statutaire reserves		24.256.985	0
Algemene en overige reserves		0	24.511.907
Totaal eigen vermogen		<u>26.756.985</u>	<u>24.923.145</u>
<b>Vorzieningen</b>	10	10.032.753	13.424.011
<b>Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)</b>	11	109.267.844	114.352.497
<b>Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)</b>			
Overige kortlopende schulden	12	45.693.325	44.881.585
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>45.693.325</u>	<u>44.881.585</u>
<b>Totaal passiva</b>		<u><u>191.750.907</u></u>	<u><u>197.581.238</u></u>

## 5.1.12 ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2017

	Ref.	2017 €	2016 €
<b>BEDRIJFSOPBRENGSTEN:</b>			
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	15	190.055.847	186.232.621
Subsidies	16	3.498.645	2.604.564
Overige bedrijfsopbrengsten	17	7.150.507	12.410.558
<b>Som der bedrijfsopbrengsten</b>		<u>200.704.999</u>	<u>201.247.743</u>
<b>BEDRIJFSLASTEN:</b>			
Personeelskosten	18	113.988.060	117.718.774
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	19	10.117.801	9.725.064
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	20	0	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	21	1.888.897	3.057.689
Overige bedrijfskosten	22	66.439.453	60.586.388
<b>Som der bedrijfslasten</b>		<u>192.434.212</u>	<u>191.087.915</u>
<b>BEDRIJFSRESULTAAT</b>		8.270.787	10.159.828
Financiële baten en lasten	23	-6.549.098	-6.233.692
Resultaat deelneming	24	112.152	-144.026
<b>RESULTAAT BOEKJAAR</b>		<u>1.833.840</u>	<u>3.782.110</u>
<b>RESULTAATBESTEMMING</b>			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2017</u>	<u>2016</u>
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Algemene / overige reserves		1.833.840	3.782.110
		<u>1.833.840</u>	<u>3.782.110</u>

**5.1.13 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING  
ENKELVOUDIGE JAARREKENING**

**5.1.13.1 Algemeen**

Omdat er geen afwijkingen zijn van de waarderingsgrondslagen in de enkelvoudige jaarrekening wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen van de geconsolideerde balans, paragraaf 5.1.4.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans niet afwijken van de geconsolideerde balans zijn deze hierna niet nader toegelicht en wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

## ACTIVA

## 1. Immateriële vaste activa

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Kosten van ontwikkeling	2.734.091	2.029.420
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	4.285.353	4.626.021
Vooruitbetalingen op immateriële activa	560.670	1.131.447
<b>Totaal immateriële vaste activa</b>	<b><u>7.580.114</u></b>	<b><u>7.786.888</u></b>
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>	<b><u>2017</u></b>	<b><u>2016</u></b>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	7.786.888	6.136.626
Bij: investeringen	1.958.579	4.471.480
Af: afschrijvingen	1.033.906	566.233
Af: overboeking/ingebruikname	1.131.447	2.254.985
<b>Boekwaarde per 31 december</b>	<b><u>7.580.114</u></b>	<b><u>7.786.888</u></b>

**Toelichting:**

- De vooruitbetalingen op immateriële vaste activa zijn projectkosten van Bernhoven voor de ontwikkeling van een ICT framework, de implementatie van het Electronisch Voorschrift Systeem (EVS), de implementatie van het Electronisch Verpleegkundig Dossier (EVD) en diverse aanverwante planning systemen. Het ICT framework vormt de basis van de ICT infrastructuur voor de komende jaren. De infrastructuur is in gebruik genomen in 2015. De kosten voor het EVS en het EVD betreffen de kosten voor selectie, advies en implementatie van het systeem.
- De goodwill betreft goodwill welke Bernhoven heeft toegekend aan de betrokken medisch specialisten welke in 2015 en 2016 in loondienst zijn getreden bij Bernhoven. De looptijd van de goodwill wordt verondersteld gelijk te zijn aan het gemiddeld aantal werkbare jaren van de medisch specialisten als groep en is vastgesteld op 15 jaar. Bernhoven schrijft de goodwill lineair af.
- Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

## 2. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	100.469.341	104.122.659
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	18.834.853	21.038.996
<b>Totaal materiële vaste activa</b>	<b><u>119.304.194</u></b>	<b><u>125.161.655</u></b>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>	<b><u>2017</u></b>	<b><u>2016</u></b>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	125.161.655	132.147.416
Bij: investeringen	3.218.345	5.603.060
Af: afschrijvingen	9.075.806	9.158.831
Af: desinvesteringen	0	3.429.990
<b>Boekwaarde per 31 december</b>	<b><u>119.304.194</u></b>	<b><u>125.161.655</u></b>

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## ACTIVA

**Toelichting:**

- Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7.

**3. Financiële vaste activa**

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	1.431.532	1.319.380
Overige vorderingen	16.000	143.454
<b>Totaal financiële vaste activa</b>	<u><u>1.447.532</u></u>	<u><u>1.462.834</u></u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	1.447.532	1.463.406
Resultaat deelnemingen	112.152	-144.025
Verstreckte leningen	0	143.580
Ontvangen aflossing leningen	-127.454	-2.501
Bijgeschreven rente leningen	0	2.374
<b>Boekwaarde per 31 december</b>	<u><u>1.432.230</u></u>	<u><u>1.462.834</u></u>

**Toelichting:**

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.17.

Van de vorderingen op de financiële vaste activa heeft een totaalbedrag van € .. een looptijd korter dan 1 jaar.

**Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:**

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat
				€	€
<b>Rechtstreekse kapitaalbelangen &gt;= 20%:</b>					
Dialysecentrum Ravenstein B.V.	Dialyse van patiënten	193.374	28%	1.065.236	374.616
<b>Zeggenschapsbelangen:</b>					
MediRisk	Risico's verzekeren	726.006		29.249.000	456.000
Coöperatie ZANOB U.A.	Ziekenhuisapothek	400.000		54.509	202.894

**Toelichting:**

- Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.8.

- Het verschaft kapitaal aan MediRisk bestaat uit nominaal € 131.000, € 585.751 agio en € 16.616 rente.

- Onder de waarderingsgrondslagen staan het vermogen en het resultaat van de laatst vastgestelde jaarrekeningen van 2016.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## ACTIVA

## 4. Voorraden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Medische middelen	1.721.814	1.479.083
Hulpmiddelen	10.915	18.640
Totaal voorraden	<u>1.732.729</u>	<u>1.497.723</u>

**Toelichting:**

- De toename van de voorraden wordt veroorzaakt door toename van de geregistreerde voorraad op de operatiekamers.
- Een voorziening voor incurante voorraden wordt niet noodzakelijk geacht.

## 5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (DBBC's en overige trajecten)

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	1.524.573	1.416.745
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten vrij segment	19.712.728	20.249.618
Af: ontvangen voorschotten	-24.269.621	-26.252.767
Af: nuancering en afslagen	-1.326.441	-6.941.882
Bij: overboeking naar vorderingen op debiteuren en nog te factureren omzet	5.032.753	12.424.623
Totaal onderhanden werk	<u>673.992</u>	<u>896.337</u>

*De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:*

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten toegekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Bij: herrubricering debiteuren	Saldo per 31-dec-2017
		€	€		€
ACHMEA	2.895.184	-1.297.000	-4.540.500	348.316	0
ASR	303.677	368.033	0	64.356	0
CZ	8.484.348	2.405.826	-8.201.621	2.123.099	0
DSW	195.420	156.829	0	0	38.591
Multizorg	407.688	-123.067	0	0	530.755
MENZIS	943.497	392.555	-566.000	15.058	0
VGZ	7.902.841	-576.735	-10.961.500	2.481.924	0
Zorg & Zekerheid	50.235	0	0	0	50.235
Overig	54.412	0	0	0	54.412
Totaal (onderhanden werk)	<u>21.237.302</u>	<u>1.326.441</u>	<u>-24.269.621</u>	<u>5.032.753</u>	<u>673.993</u>

**Toelichting:**

- Daar waar de bevoorschotting van de zorgverzekeraar het OHW van het desbetreffende label overschrijdt wordt het surplus overgebracht naar bevoorschotting op de vorderingen.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

7. *Debiteuren en overige vorderingen*

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	19.408.845	11.448.943
Bevoorschotting van onderhanden werk	-5.032.753	-12.424.623
Voorziening dubieuze debiteuren	-522.512	-569.417
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	18.702.288	29.292.669
Vordering uit hoofde van transitierегeling	5.313.127	0
Rekening-courant St. Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Bernhoven	0	1.360.796
Garantielening kapitaallasten	7.753.811	11.753.811
Vooruitbetaalde bedragen:	2.148.692	1.299.761
Nog te ontvangen bedragen:	403.073	69.428
Rekening-courant Stichting Bernhoven	10.891	0
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>48.185.461</u>	<u>42.231.368</u>

**Garantieregeling kapitaallasten***Het verloop is als volgt weer te geven:*

Stand 1 januari	11.753.811	9.797.803
Bij: jaarlaag 2016	0	1.956.008
Bij: rente jaarlaag 2013	492.107	0
Bij: rente jaarlaag 2014	302.840	0
Bij: rente jaarlaag 2015	159.008	0
Bij: rente jaarlaag 2016	58.680	0
<i>Subtotaal</i>	<u>1.012.636</u>	<u>1.956.008</u>
Af: niet gecalculeerde rente	-1.012.636	0
Af: voorziening	-4.000.000	0
Stand per 31 december	<u>7.753.811</u>	<u>11.753.811</u>

**Toelichting:**

- Bernhoven is in de gelegenheid gesteld om een nieuw dossier transitiebedrag aan te leveren aan de NZa. Op 31 oktober 2017 heeft de NZa de definitieve beschikking opgelegd. De vordering is in 2018 ontvangen.
- De post Nog Te Factureren Omzet neemt af met 11,3mln doordat in het boekjaar eerder prijslijsten voorhanden waren en facturatie derhalve in een verder stadium was dan voorgaande jaren.
- Onder de kortlopende vorderingen bevindt zich een vordering van 11,8mln uit hoofde van de garantieregeling kapitaallasten. De vordering uit hoofde van de garantieregeling kapitaallasten is gebaseerd op de beleidsregel van de NZa "Garantieregeling kapitaallasten 2013-2016".
- Onder de nog te ontvangen bedragen is een bedrag uit hoofde van onverschuldigde betaling WNT opgenomen van € 29.975.
- De toename van de post debiteuren wordt veroorzaakt door het afnemen van de post Nog Te Factureren Omzet.

**8. Liquide middelen**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Bankrekeningen	12.826.884	18.544.433
Totaal liquide middelen	<u>12.826.884</u>	<u>18.544.433</u>

**Toelichting:**

- Er is een rekening-courantfaciliteit met de ING-Bank en de Rabobank overeengekomen van € 15 mln. Bernhoven is van mening dat deze faciliteit volstaat. De faciliteiten bij de ING-Bank en de Rabobank zijn met elkaar verbonden. Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.
- De volgende zekerheden zijn gesteld: vuistloos pandrecht op alle roerende zaken, stil pandrecht op handelsvorderingen, stil pandrecht onderhanden werk, stil pandrecht op rechten uit verzekeringspolissen, rechten uit huurovereenkomsten alsmede op quasi goederenrechtelijke rechten met betrekking tot het vastgoed en hypotheekrecht op de nieuwbouw van het ziekenhuis.
- De te betalen rente bedraagt EURIBOR plus 175 basispunten.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## PASSIVA

## 9. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Geplaatst en gestort kapitaal	2.500.000	411.238
Statutaire reserves	24.256.985	0
Algemene en overige reserves	<u>0</u>	<u>24.511.907</u>
Totaal eigen vermogen	<u><u>26.756.985</u></u>	<u><u>24.923.145</u></u>

## Geplaatst en gestort kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Geplaatst en gestort kapitaal	0	0	2.500.000	2.500.000
Kapitaal	411.238	0	-411.238	0
Totaal kapitaal	<u><u>411.238</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>2.088.762</u></u>	<u><u>2.500.000</u></u>

## Statutaire reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Statutaire reserve	0	1.833.840	22.423.145	24.256.985
Totaal statutaire reserves	<u><u>0</u></u>	<u><u>1.833.840</u></u>	<u><u>22.423.145</u></u>	<u><u>24.256.985</u></u>

## Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Algemene reserve	24.511.907	0	-24.511.907	0
Totaal algemene en overige reserves	<u><u>24.511.907</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>-24.511.907</u></u>	<u><u>0</u></u>

**Toelichting:**

Op 1 april 2017 zijn de statuten van Stichting Ziekenhuis Bernhoven gewijzigd. De stichting is omgezet in een besloten vennootschap. Het kapitaal en de algemene reserves zijn omgezet in de volgende componenten:

- Een geplaatst en volgestort aandelenkapitaal. Vanuit de algemene reserve zijn 2.500.000 aandelen A geplaatst van € 1, in totaal € 2.500.000

- Een statutaire reserve van € 22.423.145

- Conform artikel 35A lid 2 sub A wordt toegevoegd aan de statutaire reserve: het gehele resultaat en alle reserves, behaald respectievelijk gevormd bij gelegenheid van en sedert de omzetting in de vennootschap van de voormalige stichting: STICHTING ZIEKENHUIS BERNHOVEN, destijds gevestigd in de gemeente Bernheze en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17120496, totdat het, in directe samenhang met een wijziging of intrekking van het bepaalde in artikel 5 lid 2 Wet Toelating Zorginstellingen (of een daarvoor in de plaats tredende regeling), voor instellingen voor medisch-specialistische zorg met een toelating als bedoeld in de Wet Toelating Zorginstellingen is toegestaan om winst en reserves uit te keren;

- De resultaten worden toegevoegd aan de statutaire reserve zolang geen winstuitkering plaats kan vinden.

- Een geplaatst en volgestort aandelenkapitaal. Vanuit de algemene reserve zijn geplaatst 2.500.000 aandelen A van € 1, in totaal € 2.500.000. Alle aandelen zijn in handen van Stichting Bernhoven. De stichting heeft ten doel het ondersteunen en verbeteren van de zorgverlening in de regio Noordoost-Brabant in het algemeen, zomede al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. De stichting beoogt haar doel in het bijzonder te realiseren door het bevorderen van de continuïteit en het verbeteren van de kwaliteit van de door de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Bernhoven BV en haar groepsmaatschappijen te verlenen medisch-specialistische zorg.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## PASSIVA

Specificatie aansluiting geconsolideerd - enkelvoudig vermogen 31 december 2017  
en resultaat over 2017*De specificatie is als volgt :*

	<u>Eigen vermogen</u>	<u>Resultaat</u>
	€	€
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:	26.756.985	1.833.840
Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Bernhoven	428.596	510.676
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>27.185.581</u>	<u>2.344.516</u>

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## PASSIVA

## 10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€	€
Voorziening uitgestelde beloning	1.563.849	210.233	132.921	0	1.641.161
Persoonlijk levensfase budget (PLB)	301.907	0	107.728	0	194.179
Exitpremie medisch specialisten	4.861.611	0	317.525	0	4.544.086
Voorziening reorganisatie	3.731.773	670.139	2.402.644	0	1.999.269
Voorziening langdurig zieken	1.723.907	166.035	783.157	137.783	969.002
Voorziening frictiekosten	461.805	0	376.374	0	85.431
Voorziening ORT	779.159	0	279.534	0	499.625
Eigen risico medische aansprakelijkheid	0	100.000	0	0	100.000
<b>Totaal voorzieningen</b>	<b>13.424.011</b>	<b>1.046.407</b>	<b>4.399.882</b>	<b>137.783</b>	<b>10.032.753</b>

*Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:*

	31-dec-2017
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	3.512.774
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	6.519.979
hiervan > 5 jaar	4.167.403

**Toelichting per categorie voorziening:**

Voor een nadere toelichting op de voorziening per categorie wordt verwezen naar de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

## 11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Schulden aan banken	104.767.844	109.852.497
Overige langlopende schulden	4.500.000	4.500.000
<b>Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)</b>	<b>109.267.844</b>	<b>114.352.497</b>

*Het verloop is als volgt weer te geven:*

	2017	2016
	€	€
Stand per 1 januari	119.437.150	124.594.020
Bij: nieuwe leningen	0	4.500.000
Af: aflossingen	5.084.653	-9.656.870
<b>Stand per 31 december</b>	<b>114.352.497</b>	<b>119.437.150</b>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	5.084.653	5.084.653
<b>Stand langlopende schulden per 31 december</b>	<b>109.267.844</b>	<b>114.352.497</b>

*Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:*

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	5.084.653	5.084.653
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	109.267.844	114.352.497
hiervan > 5 jaar	89.614.032	94.331.531

**Toelichting:**

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage 5.1.9 Overzicht leningen. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

**Toelichting:**

Van het Stichting Goodwillfonds Bernhoven is op 21 maart 2017 een achtergestelde lening verkregen van EUR 4,5mln, de rente bedraagt 4%. De achtergestelde lening wordt uiterlijk 21 maart 2027 geconverteerd in eigen vermogen of afgelost. Conversie geschiedt na omzetting van Bernhoven naar de rechtsvorm BV. Bernhoven en Goodwillfonds richten een STAK op waarna het Goodwillfonds certificaten van aandelen verkrijgt ter grootte van haar verstrekte financiering.

## Verstreckte zekerheden:

Bankhypotheek: Betreft een eerste hypotheek groot € 150.000.000,00 op het totale vastgoed van Bernhoven BV. De zekerheid is t.b.v. Rabobank en ING gezamenlijk. Verpanding van bedrijfsuitrusting, inventaris, voorraden, onderhanden werk en vorderingen op derden. Pari pasu verklaring / negative pledge, no further Debt, Solvabiliteitsratio, Leverage ratio, Debt Service Coverage Ratio, Positieve Pledge, No change of structure. De belangrijkste ziektekostenverzekeraars committeren zich voor de eerste 5 jaar (2014-2018) qua volume aan de afgegeven business-case. Het realiseren van de vastgestelde meerjarenprognose is resultaatverbintenis. Het niet realiseren van deze prognose leidt tot een default. De medisch specialisten gaan geen zelfstandige samenwerkingsverbanden aan (ZBC's, priveklinieken, etc.) binnen het adherentiegebied. Hoofdelijk Medeschuldenaren: Stichting Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Ziekenhuis Bernhoven en Stichting Zelfstandig Behandelcentrum Bernhoven (ZBCB).

Met ingang van 2 januari 2018 hebben Bernhoven en het bankenconsortium de leningen van nominaal 58mln afgelost en is een nieuwe financiering verstrekt. Deze bestaat per bank uit vijf leningen van ieder 10mln, in totaal 100mln. De aflossingsverplichting welke uit de transactie ontstaat voor 2018 bedraagt € 4.884.653 en de aflossingsverplichting langer dan 5 jaar bedraagt € 90.080.696. De verstrekte zekerheden zijn:

- 1e hypotheek op het onroerend goed ter hoogte van de langlopende leningen (EUR 80 mln.)
- 2e hypotheek op het onroerend goed ter hoogte van de brugfinanciering (EUR 20 mln.)
- Verpanding activa (debiteuren, voorraden, inventarissen, etc.) t.b.v. werkkapitaalfinanciering (EUR 15 mln.)
- ING zekerhedenagent (ongewijzigd)
- Financiële covenanten: S-ratio (incl. achtergestelde leningen), 2017 > 15,5%; 2018 > 16,5%; 2019 > 17,5%, 2020 > 24%, vanaf 2012 25%. Medio 2019 wordt S-ratio opnieuw gezien o.b.v. inbreng achtergesteld vermogen
- DSCR: minimaal 1,4 (2018, minimaal 1,2)
- Net Debt / EBITDA: 2017 < 6,75; 2018 < 6,0; 2019 < 5,0 en 2020 < 4,5
- No change of ownership/structure/management clause, pari passu en negative- & positive pledge, non-dividend
- Huisbankierschap Rabobank -ING

De reële waarde van de langlopende leningen wijkt niet significant af van de boekwaarde.

**12. Overige kortlopende schulden**

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Crediteuren	10.771.624	9.404.250
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	5.084.653	5.084.653
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.567.758	4.692.773
Schulden terzake pensioenen	460.705	773.213
Nog te betalen salarissen	500.250	545.863
Omzetbelasting	97.465	188.292
Overige schulden:	46.951	638.179
Schuld aan Stichting Goodwillfonds Bernhoven	0	160.000
Nog te betalen kosten:	10.021.103	10.567.240
Rekening-courant St. Diagnostisch Centrum & Trombosedienst Bernhoven	542.173	0
Vakantiegeld	4.032.268	3.811.325
Vakantiedagen	1.334.725	944.174
Verplichtingen persoonlijk budget levensfase	8.233.649	8.071.623
Totaal overige kortlopende schulden	<u>45.693.325</u>	<u>44.881.585</u>

**Toelichting:**

De nog te betalen kosten bestaan uit de af te rekenen variabele beloning en transitiekosten medisch specialisten, de te betalen rente en overlopende bedrijfskosten op 31 december.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## 13. Financiële instrumenten

**Algemeen**

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

**Derivaten**

Bernhoven heeft het renterisico van de financiering van haar gebouwen afgedekt door het afsluiten van renteswaps.

Bernhoven heeft de volgende renteswapcontracten afgesloten:

Naam bank:	Periode		Hoofdsom	Vaste rente	Actuele waarde per 31-12-2017
ING Bank	1-12-2012	2-1-2018	50.266.668	3,8300%	-534.285
	2-1-2018	1-1-2028	10.000.000	3,5975%	-2.221.773
	2-1-2018	1-1-2026	10.000.000	3,5975%	-2.012.637
	2-1-2018	1-1-2024	10.000.000	3,5975%	-1.711.981
	2-1-2018	1-1-2022	10.000.000	3,8300%	-1.428.764
Rabobank	1-12-2012	2-1-2018	50.266.668	3,8300%	-534.282
	2-1-2018	3-1-2022	10.000.000	3,8300%	-1.428.934
	2-1-2018	2-1-2024	10.000.000	3,5975%	-1.710.400
	2-1-2018	2-1-2026	10.000.000	3,5975%	-2.008.771
	2-1-2018	3-1-2028	10.000.000	3,5975%	-2.215.356

De BV loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder vorderingen, overlopende activa en over liquide middelen. Het maximale kredietrisico bedraagt EUR 61,0mln. In totaal heeft Bernhoven debiteurenvorderingen voor 19,4mln waarvan via bevoorschotting 5,0mln reeds is ontvangen. De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 60% geconcentreerd bij twee grote verzekeraars. EUR 19,3mln van het risico betreft nog te factureren omzet aan Nederlandse zorgverzekeraars. EUR 12,9mln betreft liquide middelen in rekening-courant bij Nederlandse banken. Genoemde debiteuren hebben allen ten minste een A rating. De instelling heeft een actief debiteurenbeleid waarbij het risico van wanbetaling wordt verminderd door de inzet van een gerenommeerd incassobureau.

Met ingang van 2 januari 2018 hebben Bernhoven en het bankenconsortium de leningen van nominaal 58mln afgelost en is een nieuwe financiering verstrekt. Deze bestaat per bank uit vijf leningen van ieder 10mln, in totaal 100mln. Daarnaast zijn aanvullende renteswap-contracten afgesloten welke een looptijd hebben van 2 januari 2018 tot 1 januari 2022 resp. 1 januari 2028. Deze contracten dekken de renterisico's af van de nieuw aangetrokken leningen tot in totaal 80mln. Voor de overige 20mln is een vaste rente overeen gekomen.

**Kredietrisico**

De Stichting loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder vorderingen, overlopende activa en over liquide middelen. Het maximale kredietrisico bedraagt EUR 61,0mln. In totaal heeft Bernhoven debiteurenvorderingen voor 19,4mln waarvan via bevoorschotting 5,0mln reeds is ontvangen. De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 60% geconcentreerd bij twee grote verzekeraars. EUR 18,7mln van het risico betreft nog te factureren omzet aan Nederlandse zorgverzekeraars. EUR 12,9mln betreft liquide middelen in rekening-courant bij Nederlandse banken. Genoemde debiteuren hebben allen ten minste een A rating. De Stichting heeft een actief debiteurenbeleid waarbij het risico van wanbetaling wordt verminderd door de inzet van een gerenommeerd incassobureau.

**Renterisico en kasstroomrisico**

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven vastrentende leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De instelling heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) marktwaarde fluctuaties te beheersen. Het variabele renterisico van de financiering wordt gedeeltelijk afgedekt door derivaten, zie hiervoor 5.1.4. Op de derivaten wordt hedge accounting toegepast. De hedges zijn tot einde looptijd van de derivaten effectief. Met de nieuwe overeenkomsten heeft Bernhoven meer flexibiliteit ingebouwd om in te spelen op de relevante ontwikkelingen.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

### *14. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa*

#### **Reële waarde**

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde, anders dan opgenomen in de toelichting inzake financiële instrumenten en langlopende leningen.

#### **Onzekerheden opbrengstverantwoording**

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren en zorgverzekeraars op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn vooralsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

#### ***Mogelijke rechten of verplichtingen in het kader van de niet in de balans opgenomen regelingen***

#### **Obligo**

Het obligo betreffende de leningen, geborgd door het Waarborgfonds voor de Zorgsector, bedraagt per 31 december 2017 € 34.529 (3% van de restschuld ad. € 1.150.980).

#### **Alert**

Bernhoven heeft in mei 2012 haar overeenkomst met Alert Life Sciences Computing S.A. en Alert Life Sciences Computing B.V. ontbonden, terugbetaling gevorderd van de reeds door haar aan Alert betaalde bedragen en Alert aansprakelijk gesteld voor de door haar geleden schade. Alert heeft Bernhoven in april 2013 gedagvaard wegens de vermeende onterechte ontbinding van de overeenkomst en vermeend onrechtmatig handelen. De totale hoogte van de vermeende schade van Alert is nog niet vastgesteld. Bernhoven bestrijdt de door Alert betrokken stellingen, alsmede de grondslag, aansprakelijkheid en omvang van die schade en verweert zich daartegen. Er zijn door de rechtbank nog geen uitspraken gedaan ten gunste van, of tegen, Bernhoven. Bernhoven verwacht dat deze uitspraak niet eerder volgt dan in 2018.

#### **Coöperatie ZANOB U.A.**

In 2010 heeft Bernhoven een exploitatiegarantie afgegeven aan Coöperatie ZANOB U.A. inzake de farmaceutische dienstverlening van Coöperatie ZANOB U.A. Bernhoven is verplicht de overeengekomen diensten af te nemen tegen overeengekomen prijzen. Bij een wijziging van de Bernhoven-opdracht wordt de doorberekening van de kosten aangepast. Bij beëindiging van de opdracht moet Bernhoven de frictiekosten dragen.

#### **Bankgaranties en andere zekerheden**

Voor de afgegeven bankgaranties en verstrekte zekerheden aan de banken verwijzen wij naar de toelichting bij punt 9.

## 5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

## 14. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

**Huur-, lease- en onderhoudsverplichtingen**

Bernhoven heeft diverse contracten afgesloten voor toekomstige jaren die betrekking hebben op huur-, lease- en onderhoudsverplichtingen. Deze verplichtingen vervallen als volgt (bedragen afgerond opgenomen x € 1.000):

	Huur	Lease	Onderhoud
<1 jaar	467	35	1.903
>1 jaar en <5 jaar	1.865	55	2.964
>5 jaar	5.150	0	1.090
	<u>7.482</u>	<u>90</u>	<u>5.957</u>

**Aansprakelijkheidsstelling Medirisk**

Medirisk heeft per 31 december 2015 een kapitaalversterking van haar deelnemers ontvangen om te voldoen aan de Solvency-II eisen op 1 januari 2016. Bernhoven heeft daartoe naast een reguliere kapitaalstorting ook een TIER 2 garantiestelling afgegeven van € 732.729,34.

Bernhoven is eigen risico drager voor de wettelijke medische aansprakelijkheid. Dat betekent dat Bernhoven aangesproken kan worden op eventuele toekomstige claims welke hun oorsprong vinden in het boekjaar.

## 5.1.15 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
<b>Stand per 1 januari 2017</b>						
- aanschafwaarde	0	2.254.985	0	5.295.024	1.131.447	8.681.456
- cumulatieve afschrijvingen	0	225.565	0	669.003	0	894.568
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>0</u>	<u>2.029.420</u>	<u>0</u>	<u>4.626.021</u>	<u>1.131.447</u>	<u>7.786.888</u>
<b>Mutaties in het boekjaar</b>						
- investeringen	0	1.395.621	0	0	562.958	1.958.579
- afschrijvingen	0	690.950	0	340.668	2.288	1.033.906
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
overboeking/ingebruikname	0	0	0	0	1.131.447	1.131.447
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.131.447</u>	<u>1.131.447</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>704.671</u>	<u>0</u>	<u>-340.668</u>	<u>-570.777</u>	<u>-206.774</u>
<b>Stand per 31 december 2017</b>						
- aanschafwaarde	0	3.650.606	0	5.295.024	562.958	9.508.588
- cumulatieve afschrijvingen	0	916.515	0	1.009.671	2.288	1.928.474
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>0</u>	<u>2.734.091</u>	<u>0</u>	<u>4.285.353</u>	<u>560.670</u>	<u>7.580.114</u>
Afschrijvingspercentage	0,0%	20,0%	20,0%	6,7%	0,0%	

**Toelichting**

De vooruitbetalingen op immateriële vaste activa bestaan uit onderhanden ICT projecten. Deze zijn toegelicht onder 5.1.5 punt 1.

## 5.1.16 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
<b>Stand per 1 januari 2017</b>						
- aanschafwaarde	120.056.152	0	59.909.557	0	0	179.965.709
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	15.933.493	0	38.870.561	0	0	54.804.054
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>104.122.659</u>	<u>0</u>	<u>21.038.996</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>125.161.655</u>
<b>Mutaties in het boekjaar</b>						
- investeringen	296.692	0	2.921.653	0	0	3.218.345
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	3.950.010	0	5.125.796	0	0	9.075.806
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.653.318</u>	<u>0</u>	<u>-2.204.143</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-5.857.461</u>
<b>Stand per 31 december 2017</b>						
- aanschafwaarde	120.352.844	0	62.831.210	0	0	183.184.054
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	19.883.503	0	43.996.357	0	0	63.879.860
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>100.469.341</u>	<u>0</u>	<u>18.834.853</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>119.304.194</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2-5%	0,0%	10-25%	0,0%	0,0%	

**Toelichting**

- De activa in uitvoering bestonden uit de bouwkosten voor de nieuwe polikliniek in Oss. Deze zijn na ingebruikname overgebracht naar de rubriek bedrijfsgebouwen en terreinen.

## 5.1.17 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT FINANCIELE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatieregeling	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2017	1.319.380	0	0	0	143.454	1.462.834
Resultaat deelnemingen	112.152					112.152
Aflossingen leningen	0	0	0	0	-127.454	-127.454
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>1.431.532</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>16.000</u>	<u>1.447.532</u>

## BIJLAGE

## 5.1.18 Overzicht langlopende schulden ultimo 2017 (enkelvoudig)

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werke- lijke- rente	Restschuld 31 december 2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31 december 2017	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2017	Aflos- sings- wijze	Aflos- sing 2018	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
BNG	2-8-1999	5.105.027	30	onderhands	5,00%	2.212.307	0	170.160	2.042.147	1.191.347	12	lineair	170.160	rijksgarantie
BNG	15-9-2003	1.134.450	20	onderhands	2,15%	397.057	0	56.723	340.334	56.719	6	lineair	56.723	rijksgarantie
BNG	1-12-2003	1.134.450	20	onderhands	2,16%	397.057	0	56.723	340.334	56.719	6	lineair	56.723	rijksgarantie
BNG	22-12-2003	3.750.000	18	onderhands	1,84%	1.041.667	0	208.333	833.334	0	4	lineair	208.333	borging WFZ
BNG	15-2-2004	1.134.450	20	onderhands	2,25%	453.781	0	56.722	397.059	113.449	7	lineair	56.722	rijksgarantie
BNG	17-1-2005	1.077.728	19	onderhands	3,83%	453.780	0	56.723	397.057	113.442	7	lineair	56.723	rijksgarantie
BNG	21-11-2005	2.382.346	21	onderhands	3,56%	1.134.451	0	113.445	1.021.006	453.781	9	lineair	113.445	rijksgarantie
BNG	3-2-2006	2.382.346	21	onderhands	3,62%	1.247.895	0	113.445	1.134.450	567.225	10	lineair	113.445	rijksgarantie
BNG	15-6-2009	1.588.231	10	onderhands	4,30%	476.469	0	158.823	317.646	0	2	lineair	158.823	borging WFZ
BNG	2-11-2009	2.155.460	19	onderhands	4,49%	1.361.343	0	113.445	1.247.898	680.673	11	lineair	113.445	rijksgarantie
BNG	1-8-2010	2.042.011	18	onderhands	3,60%	1.361.341	0	113.445	1.247.896	680.671	11	lineair	113.445	rijksgarantie
St. Goodwillfonds Bernhoven	25-7-2016	4.500.000	nvt	achtergesteld	4,00%	4.500.000	0	0	4.500.000	4.500.000	n.v.t.	afl. vrij	0	niet geborgd
ING Bank	1-12-2012	58.000.000	30	onderhands	5,73%	52.200.001	0	1.933.333	50.266.668	40.600.003	26	lineair	1.933.333	niet geborgd
Rabobank	1-12-2012	58.000.000	30	onderhands	5,73%	52.200.001	0	1.933.333	50.266.668	40.600.003	26	lineair	1.933.333	niet geborgd
<b>Totaal</b>		<b>144.386.499</b>				<b>119.437.150</b>	<b>0</b>	<b>5.084.653</b>	<b>114.352.497</b>	<b>89.614.032</b>			<b>5.084.653</b>	

**5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING**

Voor zover posten uit de enkelvoudige resultatenrekening niet afwijken van de geconsolideerde resultatenrekening zijn deze hierna niet nader toegelicht en wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening.

**BATEN****15. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)**

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	188.719.186	184.602.396
Overige zorgprestaties	1.336.661	1.630.225
Totaal	<u>190.055.847</u>	<u>186.232.621</u>

**16. Subsidies**

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Overige Rijkssubsidies	1.706.125	1.401.615
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	1.183.790	1.101.100
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	608.730	101.849
Totaal	<u>3.498.645</u>	<u>2.604.564</u>

**17. Overige bedrijfsopbrengsten**

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Verhuur lokaliteiten	350.211	352.009
Bijdragen DROOM strategie	5.400.360	6.925.000
Opbrengsten diensten en detacheringen	663.685	404.742
Bijdragen Garantierегeling Kapitaalslasten	0	1.956.008
Overige opbrengsten	736.251	1.555.498
Omzetbelasting	0	1.217.301
Totaal	<u>7.150.507</u>	<u>12.410.558</u>

**Toelichting:**

- De overige opbrengsten betreffen opbrengsten van Bernhoven waaronder vergoedingen voor uitgeleend personeel en de verhuur van onroerend goed.
- In boekjaar 2016 is het eenmalig effect verwerkt van de teruggaaf omzetbelasting in de afrekening over voorgaande jaren.
- De bijdragen DROOM strategie betreffen specifieke bijdragen van de aangesloten zorgverzekeraars CZ en VGZ. Deze dienen om noodzakelijke investeringen in mensen en middelen te kunnen bekostigen teneinde de DROOM strategie succesvol en volledig uit te kunnen voeren. Definitieve vaststelling van de bijdragen vinden plaats in het jaar volgend op de ontvangsten. De bijdragen voor 2016 zijn definitief en onveranderd vastgesteld.
- De post Bijdragen Garantierегeling Kapitaalslasten bevat de berekende jaarbijdrage over het boekjaar. Aan 2017 zijn geen baten toe te rekenen.

## 5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

## LASTEN

## 18. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Lonen en salarissen	88.647.251	88.986.963
Sociale lasten	10.761.781	11.278.360
Pensioenpremies	6.719.291	6.814.034
Andere personeelskosten:	<u>5.495.379</u>	<u>8.135.982</u>
Subtotaal	111.623.702	115.215.339
Personeel niet in loondienst	2.364.358	2.503.435
<b>Totaal personeelskosten</b>	<u><u>113.988.060</u></u>	<u><u>117.718.774</u></u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Stichting Ziekenhuis Bernhoven	1.434	1.494
<b>Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden</b>	<u><u>1.434</u></u>	<u><u>1.494</u></u>

**Toelichting:**

De andere personeelskosten zijn in het lopend boekjaar 2,6mln lager dan in 2016. Belangrijkste oorzaak is de dotatie aan de reorganisatievoorziening in het boekjaar 2016

De afname van het gemiddeld aantal FTE kan worden verklaard door de uitvoering van de reorganisatie.

## 19. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
Immateriële vaste activa		
- kosten en ontwikkeling	693.239	225.565
- goodwill	340.668	340.668
- materiële vaste activa		
- bedrijfsgebouwen en -terreinen	3.950.010	3.654.363
- andere vaste bedrijfsmiddelen	5.133.884	5.504.468
<b>Totaal afschrijvingen</b>	<u><u>10.117.801</u></u>	<u><u>9.725.064</u></u>

## 20. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	0	0
<b>Totaal</b>	<u><u>0</u></u>	<u><u>0</u></u>

## 5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

## LASTEN

## 21. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Radiologie	0	1.495.687
Plastische Chirurgie	824.999	822.490
Kaakchirurgie	966.148	739.512
Neurochirurgie	97.750	0
Totaal	<u>1.888.897</u>	<u>3.057.689</u>

## 22. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	6.880.882	6.808.489
Algemene kosten	18.808.458	14.865.177
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	36.979.835	34.902.382
Onderhoud en energiekosten		
- onderhoud	1.180.677	1.103.853
- Energiekosten gas	557.506	632.909
- Energiekosten stroom	721.932	699.324
- Energie transport en overig	43.672	39.631
Subtotaal	<u>2.503.786</u>	<u>2.475.717</u>
Huur en leasing	596.354	603.133
Dotaties en vrijval voorzieningen	670.139	931.490
Totaal overige bedrijfskosten	<u>66.439.453</u>	<u>60.586.388</u>

**Toelichting:**

De algemene kosten zijn gestegen door het opnemen van een voorziening ten behoeve van de vordering garantieregeling van 4mln. De patiënt- en bewonersgebonden kosten zijn gestegen door het hoger uitvallen van de kosten voor (dure) medicijnen van 1,5mln. De dotaties en vrijval voorzieningen betreffen de dotatie aan de reorganisatievoorziening. Andere dotaties aan voorzieningen worden verantwoord onder de andere personeelskosten.

## 5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

## 23. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Rentebaten	3.227	10.605
Rente belastingdienst	0	692.032
Subtotaal financiële baten	<u>3.227</u>	<u>702.637</u>
Rentelasten	-6.552.325	-6.936.329
Overige financiële lasten	0	0
Subtotaal financiële lasten	<u>-6.552.325</u>	<u>-6.936.329</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-6.549.098</u></u>	<u><u>-6.233.692</u></u>

**Toelichting:**

- De rente belastingdienst in 2016 betreft rente welke is ontvangen bij de afrekening van de integratieheffing op de nieuwbouw.

## 24. Aandeel in het resultaat van deelnemingen

Medirisk	7.260	-332.360
Dialysecentrum Ravenstein BV	104.892	188.334
Totaal aandeel in het resultaat van deelnemingen	<u><u>112.152</u></u>	<u><u>-144.026</u></u>

## 5.1.20 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

### Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

Het directiecomité van Bernhoven heeft de jaarrekening 2017 opgemaakt in de vergadering van 8 mei 2018.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Bernhoven heeft de jaarrekening 2017 vastgesteld in de vergadering van 18 mei 2018.

De Raad van Commissarissen van Bernhoven heeft de jaarrekening 2017 goedgekeurd in de vergadering van 18 mei 2018.

### Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

### Gebeurtenissen na balansdatum

#### *Financieringsovereenkomst*

Met ingang van 2 januari 2018 hebben Bernhoven en het bankenconsortium de leningen van nominaal 58mln afgelost en is een nieuwe financiering verstrekt. Deze bestaat per bank uit vijf leningen van ieder 10mln, in totaal 100mln. Daarnaast zijn aanvullende renteswap-contracten afgesloten welke een looptijd hebben van 2 januari 2018 tot 1 januari 2022 resp. 1 januari 2028. Deze contracten dekken de renterisico's af van de nieuw aangetrokken leningen tot in totaal 80mln. Voor de overige 20mln is een vaste rente overeen gekomen.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

W.G.  
G.J. van den Enden <Datum>

W.G.  
J. van de Rijt <Datum>

W.G.  
G.J.H.C.M. Peeters <Datum>

W.G.  
P.I.F.M. Srijders <Datum>

W.G.  
A. Heckman <Datum>

W.G.  
M. Duvivier <Datum>

W.G.  
G.G. van Merode <Datum>

## **5.2 OVERIGE GEGEVENS**

## **5.2 OVERIGE GEGEVENS**

### **5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming**

Conform artikel 35A lid 2 sub A vindt de winstverdeling als volgt plaats: het gehele resultaat en alle reserves, behaald respectievelijk gevormd bij gelegenheid van en sedert de omzetting in de vennootschap van de voormalige stichting: STICHTING ZIEKENHUIS BERNHOVEN, destijds gevestigd in de gemeente Bernheze en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17120496, totdat het, in directe samenhang met een wijziging of intrekking van het bepaalde in artikel 5 lid 2 Wet Toelating Zorginstellingen (of een daarvoor in de plaats tredende regeling), voor instellingen voor medisch-specialistische zorg met een toelating als bedoeld in de Wet Toelating Zorginstellingen is toegestaan om winst en reserves uit te keren;

### **5.2.2 Nevenvestigingen**

Bernhoven BV heeft geen nevenvestigingen.

### **5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant**

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

# **Controleverklaring van de onafhankelijke accountant**

**Validaties**

**(Dit werkblad behoort NIET tot de jaarrekening, maar is bedoeld voor intern gebruik)**

**Geconsolideerd**

De balanstotalen Activa en Passiva sluiten	<b>niet</b>	aan m.b.t. huidig boekjaar
De balanstotalen Activa en Passiva sluiten	<b>wel</b>	aan m.b.t. vorig boekjaar
De mutatie van het eigen vermogen bedraagt		<b>2.344.516</b>
De mutatie van het eigen vermogen sluit	<b>niet</b>	aan op het resultaat boekjaar
De afschrijvingen in de res.rekening sluiten	<b>niet</b>	aan op de afschrijvingen in de balans
De bijz. waardevermind. in de res.rek. sluiten	<b>wel</b>	aan op de bijzondere waardeverminderingen in de balans

**Enkelvoudig**

De balanstotalen Activa en Passiva sluiten	<b>niet</b>	aan m.b.t. huidig boekjaar
De balanstotalen Activa en Passiva sluiten	<b>wel</b>	aan m.b.t. vorig boekjaar
De mutatie van het eigen vermogen bedraagt		<b>1.833.840</b>
De mutatie van het eigen vermogen sluit	<b>niet</b>	aan op het resultaat boekjaar
De afschrijvingen in de res.rekening sluiten	<b>niet</b>	aan op de afschrijvingen in de balans
De bijz. waardevermind. in de res.rek. sluiten	<b>wel</b>	aan op de bijzondere waardeverminderingen in de balans